

Sprawozdanie Zarządu z działalności Banku 2016

Spis treści

Spis treści.....	3
1. Wstęp	5
2. Podstawowe informacje o Podkarpackim Banku Spółdzielczym	5
2.1 Zebranie Przedstawicieli.....	5
2.2 Rada Nadzorcza	7
2.3 Zarząd	7
2.4 Misja, wizja i cele strategii w latach 2016 – 2020	8
2.5 Najważniejsze wydarzenia 2016 roku	9
3. Zewnętrzne uwarunkowania działalności	10
3.1 Otoczenie makroekonomiczne.....	10
3.2 Sytuacja w sektorze bankowym w II półroczu 2016 roku	11
3.3 Tendencje w gospodarce polskiej i światowej w 2017 roku	11
4. Rozwój organizacyjny, infrastrukturalny i technologiczny	14
4.1 Zmiany organizacyjne	14
4.2 Organizacja i sieć placówek.....	15
4.3 Zarządzanie zasobami ludzkimi	15
4.4 Nakłady inwestycyjne	16
4.5 Rozwój IT	16
5. Działalność Podkarpackiego Banku Spółdzielczego.....	17
5.1 Podstawowe produkty i usługi oferowane przez Bank	17
5.2 Działalność marketingowa i public relations.....	18
5.3 Nagrody i wyróżnienia.....	19
6. Sytuacja finansowa.....	20
6.1 Aktywa Banku	20
6.2 Pasywa Banku	21
6.3 Rachunek zysków i strat	21
6.4 Fundusze własne Banku	23
6.5 Inwestycje kapitałowe oraz aktywa trwałe finansowe	24
6.6 Podstawowe wskaźniki.....	26
6.7 Dodatkowe informacje finansowe	26
6.8 Uwarunkowania realizacji wyniku finansowego w 2016 roku	27
7. Zarządzanie ryzykiem	28
7.1 Podstawowe zasady i struktura zarządzania ryzykiem.....	28
7.2 Zarządzanie ryzykiem kredytowym	29
7.3 Zarządzanie ryzykiem rynkowym i ryzykiem płynności.....	31

Sprawozdanie Zarządu z działalności Banku za 2016 rok

7.4 Zarządzanie ryzykiem operacyjnym oraz ryzykami pokrewnymi	34
7.5 Ryzyko braku zgodności.....	35
7.6 Pozostałe ryzyka	36
7.7 Zarządzanie kapitałem.....	37
8. Kultura organizacji.....	38
9. Perspektywy na przyszłość	40

1. Wstęp

Rok 2016 obfitował w wydarzenia, które sprawiły, że był to dla Banku czas pełen nowych wyzwań. Po wygenerowaniu ujemnego wyniku finansowego za rok 2015, będącego skutkiem wdrożenia ustaleń inspekcji KNF, przy pogarszających się wskaźnikach efektywności działania i jakości portfela kredytowego Bank opracował Program Postępowania Naprawczego na lata 2016-2020, zatwierdzony przez KNF 9 października 2016 r., w którym zweryfikował dotychczasowy kierunek działania i przystąpił do realizacji działań korygujących, które miały zainicjować powrót na ścieżkę stabilnego rozwoju i trwałej poprawy wyników finansowych oraz kluczowych wskaźników ryzyka kredytowego, adekwatności kapitałowej i efektywności działania. Podjęty trud zapewnił pożądane efekty, pozwalając uzyskać satysfakcjonujące wyniki w działalności operacyjnej bez uwzględnienia odpisów aktualizujących, pomimo mniej sprzyjających uwarunkowań zewnętrznych. Zwiększony nadzór nad wydatkami oraz restrykcyjna polityka kosztowa, umożliwiły ograniczenie kosztów działania Banku. Był to efekt przede wszystkim zmniejszenia stanu zatrudnienia, ograniczenia sieci placówek, weryfikacji wydatków na działania marketingowe i obszar IT oraz pozostałych obszarów generujących koszty. Jednocześnie zintensyfikowane działania w kierunku poszukiwania nabywców na nieruchomości przejęte za wierzytelności wygenerowały dodatkowe przychody z pozostałej działalności operacyjnej, które złagodziły skutki niekorzystnej wyceny posiadanych przez Bank inwestycji kapitałowych. Powyższe świadczy o determinacji w realizacji działań mających na celu poprawę sytuacji ekonomiczno-finansowej Banku, zgodnie z przyjętymi założeniami Programu Postępowania Naprawczego.

2. Podstawowe informacje o Podkarpackim Banku Spółdzielczym

2.1 Zebranie Przedstawicieli

Zebranie Przedstawicieli Podkarpackiego Banku Spółdzielczego w dniu 30 czerwca 2016 roku podjęło 21 uchwał, zgodnie z zatwierdzonym porządkiem obrad na mocy uchwały nr 3/2016.

Poniżej Zarząd Banku przedstawia Sprawozdanie z wykonania uchwał Zebrania Przedstawicieli Podkarpackiego Banku Spółdzielczego.

Uchwały:

- 1) nr 1/2016 w sprawie Wyboru Przewodniczącego Zebrania Przedstawicieli,
- 2) nr 2/2016 w sprawie wyboru Sekretarza Zebrania Przedstawicieli,
- 3) nr 3/2016 w sprawie zatwierdzenia Porządku obrad Zebrania Przedstawicieli oraz Regulaminu Zebrania Przedstawicieli,
- 4) nr 4/2016 w sprawie wyboru Komisji mandatowo – skrutacyjnej,
- 5) nr 5/2016 w sprawie wyboru Komisji d. odpowiedzialności Rady Nadzorczej

- miały charakter porządkowy związany z określeniem uchwał podejmowanych w toku obrad oraz obowiązujących zasad prowadzenia posiedzenia. Uchwały były wykonywane w toku posiedzenia.

Uchwała nr 6/2016 w sprawie zmian w Statucie Banku i wprowadzenia tekstu jednolitego Statutu została częściowo zrealizowana. Postanowieniem Sądu Rejonowego w Rzeszowie XII Wydział Gospodarczy KRS z dnia 14 grudnia 2016 r. zostały zarejestrowane zmiany dot. § 18 ust. 7, § 18 ust. 9, § 32 ust. 1 pkt 4 lit. g), § 37 ust. 1 pkt 8 lit d), § 49 i § 50 Statutu.

Obecnie przed Komisją Nadzoru Finansowego toczy się postępowanie w sprawie uzyskania zgody na zmianę § 36 Statutu. Wniosek do Komisji Nadzoru o wydanie zezwolenia na dokonanie zmian w statucie Banku został złożony w dniu 14 lipca 2016 r.

Uchwały:

- 1) nr 7/2016 w sprawie zatwierdzenia Sprawozdania Rady Nadzorczej,
 - 2) nr 8/2016 w sprawie zatwierdzenia rocznego sprawozdania Zarządu za rok 2015 oraz Sprawozdania finansowego Banku za 2015 rok obrotowy,
- stanowiły element związany z zatwierdzeniem sprawozdań organów wykonawczych Banku oraz sprawozdania finansowego, zgodnie z wymogami określonymi w ustawie o rachunkowości. Uchwały nie wymagały wykonania.

Uchwały nr 9/2016 w sprawie udzielenia absolutorium Prezesowi Zarządu Podkarpackiego Banku Spółdzielczego Lesławowi Wojtasowi, nr 10/2016 w sprawie udzielenia absolutorium Wiceprezesowi Zarządu Podkarpackiego Banku Spółdzielczego Tadeuszowi Polańskiemu, nr 11/2016 w sprawie udzielenia absolutorium Wiceprezesowi Zarządu Podkarpackiego Banku Spółdzielczego Wojciechowi Błażowi, nr 12/2016 w sprawie udzielenia absolutorium Wiceprezesowi Zarządu Podkarpackiego Banku Spółdzielczego Januszowi Matuszowi - stanowiły wyraz zatwierdzenia czynności podejmowanych przez poszczególnych jego członków w 2015 roku obrotowym. Uchwały nie wymagały wykonania.

Uchwała nr 13/2016 w sprawie oceny polityki wynagradzania Banku została wykonana poprzez dokonanie oceny polityki wynagradzania w toku posiedzenia ZP.

Uchwała nr 14/2015 w sprawie pokrycia straty bilansowej za 2015 obrotowy została wykonana bez odrębnej uchwały Zarządu Banku poprzez zaksięgowanie określonych pozycji w księgach rachunkowych Banku.

Uchwała nr 15/2015 w sprawie oznaczenia najwyższej sumy zobowiązań Banku na 2016 rok obrotowy, została zrealizowana. Maksymalna kwota zobowiązań nie została wyczerpana.

Uchwała nr 16/2016 w sprawie wyrażenia zgody na przystąpienie Banku do OBR Aero Kros Spółka z o. o. nie została wykonana, z uwagi na rezygnację z przystąpienia do Spółki.

Uchwała nr 17/2015 w sprawie zatwierdzenia przystąpienia Banku do Sanockiego Towarzystwa Sportowego STS S.A nie wymaga wykonania. Uchwała dotyczyła następczej zgody na podjęte już wcześniej działania Banku.

Uchwała nr 18/2016 w sprawie wyrażenia zgody na zbycie prawa własności nieruchomości położonych w Sanoku została wykonana. W dniu 29.07.2016 r. została podpisana umowa sprzedaży nieruchomości stanowiących działki nr 523/9, KW nr KS1S/00074476/6 i nr 520/12, KW nr KSS/00042172/2 za kwotę 54 000 zł.

Uchwała nr 19/2016 w sprawie wyrażenia zgody na zbycie prawa własności nieruchomości położonych w Przemyślu na dzień dzisiejszy nie została zrealizowana. Obecnie Bank poszukuje nabywcy nieruchomości.

Uchwała nr 20/2016 w sprawie wystąpienia z organizacji gospodarczych na dzień dzisiejszy została zrealizowana. Na koniec grudnia 2016 r. zostały złożone wypowiedzenia członkostwa w organizacjach gospodarczych wymienionych w uchwale.

Uchwała nr 21/2016 w sprawie wyboru delegatów na Zjazd Związku Rewizyjnego Banków Spółdzielczych w Poznaniu została zrealizowana w toku Zebrania Przedstawicieli.

2.2 Rada Nadzorcza

Rada Nadzorcza sprawuje stały nadzór nad działalnością Banku. Do szczególnych obowiązków Rady należy powoływanie i odwoływanie członków Zarządu Banku, opiniowanie wszelkich wniosków i spraw wymagających uchwały Zebrania Przedstawicieli, wybór biegłego rewidenta badającego sprawozdanie finansowe, zatwierdzanie rocznych planów finansowych i wieloletnich programów rozwoju Banku, zatwierdzanie regulaminu organizacyjnego Banku i regulaminu działania Zarządu Banku. Członków Rady Nadzorczej wybiera Zebranie Przedstawicieli spośród osób reprezentujących udziałowców Banku.

Zgromadzenie Przedstawicieli na mocy Uchwały nr 8/2014 z dnia 28 marca 2014 r. dokonało wyboru nowej Rady na lata 2014-2018.

Na dzień 31.12.2016 r. w skład Rady Nadzorczej Podkarpackiego Banku Spółdzielczego wchodziło:

Imię i nazwisko	Pełniona funkcja
Szałankiewicz Tadeusz	Przewodniczący Rady Nadzorczej
Schmidt Wojciech	Zastępca Przewodniczącego Rady Nadzorczej
Dziodosz Edyta	Sekretarz Rady Nadzorczej
Sawczuk Elżbieta	Członek Rady Nadzorczej
Bieda Mieczysław	Członek Rady Nadzorczej
Łobodziński Stanisław	Członek Rady Nadzorczej
Mazur Antoni	Członek Rady Nadzorczej
Pietryka Wiesław	Członek Rady Nadzorczej
Włodyka Jan	Członek Rady Nadzorczej

2.3 Zarząd

Zarząd Banku – zgodnie ze Statutem – prowadzi sprawy Banku i reprezentuje go na zewnątrz. Prezes Zarządu kieruje bieżącą działalnością oraz pełni nadzór nad całością funkcjonowania Banku.

Zmiany w składzie Zarządu w 2016 roku

Skład Zarządu Banku w roku 2016 kształtował się następująco:

Skład Zarządu do dnia 23 maja 2016 r.

Imię i nazwisko	Pełniona funkcja
Lesław Wojtas	Prezes Zarządu
Wojciech Błaż	Wiceprezes Zarządu ds. aktywów
Janusz Matusz	Wiceprezes Zarządu ds. sprzedaży
Tadeusz Polański	Wiceprezes Zarządu ds. finansowych

W dniu 25 maja 2016 roku Rada Nadzorcza Uchwałą Nr 26/2016 r., po dokonaniu pozytywnej oceny odpowiedniości, powołała od dnia 1 czerwca 2016 r. na członka Zarządu ds. finansowych Panią Monikę Krawczyk, w związku z przejściem na emeryturę Wiceprezesa ds. finansowych Pana Tadeusza Polańskiego

Skład Zarządu od dnia 1 czerwca 2016 r. do dnia 18 września 2016 r.

Imię i nazwisko	Pełniona funkcja
Lesław Wojtas	Prezes Zarządu
Wojciech Błaż	Wiceprezes Zarządu ds. aktywów
Janusz Matusz	Wiceprezes Zarządu ds. sprzedaży
Monika Krawczyk	Członek Zarządu ds. finansowych

Na posiedzeniu Rady Nadzorczej Banku w dniu 19 września 2016 roku, rezygnację z pełnionej funkcji Prezesa Zarządu złożył Pan Lesław Wojtas. Rada Nadzorcza Banku, na mocy Uchwały Nr 41/2016 przyjęła rezygnację. Ponadto na mocy Uchwały Rady Nadzorczej Nr 41/2016 powołana została Komisja ds. odpowiedniości, która dokonała pozytywnej oceny kandydatury Pani Moniki Krawczyk na stanowisko Prezesa Zarządu Podkarpackiego Banku Spółdzielczego. Rada Nadzorcza przyjęła pozytywną ocenę odpowiedniości dokonaną przez Komisję i na mocy Uchwały nr 43/2016 powołała Panią Monikę Krawczyk na stanowisko Prezesa Zarządu Podkarpackiego Banku Spółdzielczego, pod warunkiem zawieszającym wyrażenia zgody przez Komisję Nadzoru Finansowego na powyższe powołanie, wydanej na podstawie art. 22b ust. 1 w związku z art. 20a ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku Prawo bankowe.

Skład Zarządu od dnia 19 września 2016 r. do 30 listopada 2016 r.

Imię i nazwisko	Pełniona funkcja
Monika Krawczyk	p.o. Prezes Zarządu
Wojciech Błaż	Wiceprezes Zarządu ds. aktywów
Janusz Matusz	Wiceprezes Zarządu ds. sprzedaży

Na wniosek p.o. Prezes Zarządu w dniu 24 listopada 2016 r. Rada Nadzorcza na mocy Uchwały Nr 62/2016 powołała, po dokonaniu pozytywnej oceny odpowiedniości, na stanowisko Wiceprezes ds. finansowych Panią Agatę Niemczyk, pełniącą dotychczas funkcję Głównego Księgowego, Dyrektora Departamentu Finansowego.

Na dzień 31.12.2016r. w skład Zarządu Podkarpackiego Banku Spółdzielczego wchodził:

Imię i nazwisko	Pełniona funkcja
Monika Krawczyk	P.o. Prezes Zarządu
Wojciech Błaż	Wiceprezes Zarządu ds. aktywów
Janusz Matusz	Wiceprezes Zarządu ds. sprzedaży
Agata Niemczyk	Wiceprezes Zarządu ds. finansowych

2.4 Misja, wizja i cele strategii w latach 2016 – 2020

Misją Podkarpackiego Banku Spółdzielczego jest bycie instytucją bezpieczną i przyjazną dla klientów, świadcząca wysokiej jakości usługi finansowe oraz wspierającą lokalną przedsiębiorczość. Celem funkcjonowania Podkarpackiego Banku Spółdzielczego jest systematyczne umacnianie udziału w rynku poprzez budowę silnych i długookresowych relacji z Klientami.

Wizją Podkarpackiego Banku Spółdzielczego jest bycie liczącym się na rynku lokalnym bankiem, nowoczesnym w zaspokajaniu potrzeb finansowych swoich klientów, dbającym o zapewnienie wysokich standardów zarówno w zakresie obsługi klienta, jak i bezpieczeństwa.

Podkarpacki Bank Spółdzielczy będzie funkcjonował przede wszystkim na rynku detalicznym, oraz rynku średnich, małych i mikro przedsiębiorstw. Celem Banku jest również utrzymanie pozycji solidnego pracodawcy.

Bank potrafi połączyć innowacyjne podejście do bankowości, uwzględniając nowoczesne technologie i tradycyjne zasady, kierując się nimi od początku swojej działalności i jednocześnie oferując usługi na najwyższym poziomie.

Głównymi wyzwaniami Podkarpackiego Banku Spółdzielczego w okresie realizacji strategii jest:

- 1) zapewnienie możliwości spełnienia norm wynikających z nowych wymogów ostrożnościowych,
- 2) wypracowanie modelu funkcjonowania zapewniającego poprawę efektywności i konkurencyjności oraz bezpieczeństwa działania,
- 3) efektywne zarządzanie ryzykiem,
- 4) poprawa rentowności działania,
- 5) doskonalenie posiadanych oraz rozwój nowych kanałów dystrybucji,
- 6) systematyczny wzrost udziału w rynku oraz umacnianie wizerunku marki.

Chcąc sprostać tej sytuacji Bank powinien podjąć działania umożliwiające realizację wymogów zewnętrznych oraz określonych zadań i celów wewnętrznych niezbędnych do dalszego rozwoju.

Dążenie do sprostania wyzwaniom możliwe będzie poprzez:

- a) wdrażanie nowych technologii bankowych,
- b) ciągłe doskonalenie jakości obsługi i partnerskich relacji biznesowych z klientami,
- c) ciągłe podnoszenie kompetencji i wiedzy zawodowej kadry pracowniczej,
- d) doskonalenie sposobów zarządzania ryzykami bankowymi.

Decyzje zarządcze dotyczące dalszego rozwoju PBS będą podejmowane w oparciu o przyjęty Program Postępowania Naprawczego, na zasadzie uzyskiwania równowagi pomiędzy celem Banku, jakim jest budowa i oferowanie optymalnych rozwiązań dla klientów w sferze produktowej, a rozwojem bazy kapitałowej oraz generowaniem optymalnych wyników finansowych przy unikaniu nadmiernego ryzyka.

2.5 Najważniejsze wydarzenia 2016 roku

W II półroczu 2016 r. Bank rozpoczął realizowanie zatwierdzonego przez Komisję Nadzoru Finansowego Programu Postępowania Naprawczego (PPN). Zadania przewidziane w Harmonogramie Programu Postępowania Naprawczego obejmują w szczególności działania w obszarze kosztów i jakości aktywów oraz adekwatności kapitałowej. W sprawozdawczym okresie wystąpiło kilka zdarzeń mających bezpośredni wpływ na sytuację ekonomiczno-finansową Banku i stopień realizacji PPN.

1. Zawarcie pomiędzy Bankiem a PBS IP Sp. z o. o., aneksu do umowy leasingu operacyjnego wartości niematerialnych i prawnych, na mocy którego dokonano zmiany treści tej umowy poprzez nadanie jej cech przedmiotowo istotnych, właściwych dla stosunku dzierżawy praw będących przedmiotem tej umowy. W wyniku powyższego wartość praw, z których korzysta Bank nie stanowi wartości niematerialnych i prawnych Banku, a tym samym nie pomniejsza funduszy własnych Banku, które były obniżone z tego tytułu o wartość 51 240 tys. zł.
2. Znaczący spadek notowań akcji PBSFinanse S.A., który spowodował konieczność utworzenia odpisów aktualizujących w roku 2016 w kwocie 8 345 tys. zł, w tym 6 635 tys. zł w okresie sierpień-grudzień 2016 r., co negatywnie wpłynęło na stopień realizacji wyniku finansowego.

3. Pomyślne zakończenie procesu notyfikacji funduszu udziałowego przez EBA w dniu 1.12.2016 r., które po dokonaniu za zgodą KNF stosownych zmian w statucie i zarejestrowaniu tych zmian w Krajowym Rejestrze Sądowym w grudniu 2016 roku, dało możliwość zaliczenia na dzień 31.12.2016 r. do funduszy własnych udziałów wniesionych do dnia 28.06.2013 r., co spowodowało wzrost kapitału TIER1 o wartość 11 346 tys. zł.
4. Sprzedaż aktywów niepiętnych, która wygenerowała dodatkowy wynik na pozostałej działalności operacyjnej w kwocie 4 738 tys. zł.
5. Rozpoczęto proces restrukturyzacji zatrudnienia i optymalizacji sieci placówek w wyniku którego zatrudnienie obniżyło się o 67 osób, liczba placówek zmniejszyła się o 11, a koszty osobowe były niższe o 2 100 tys. zł, tj. o 5,53% w porównaniu z dniem 31.12.2015 r.
6. Restrykcyjna polityka kosztowa i podejmowane działania opisane w części III Sprawozdania zapewniły obniżenie pozostałych kosztów działania r/r o kwotę 4 239 tys. zł, tj. o 11,32%.

3. Zewnętrzne uwarunkowania działalności

3.1 Otoczenie makroekonomiczne

Wzrost gospodarczy na świecie pozostaje nadal umiarkowany, towarzyszy temu niższa niż w poprzednich latach dynamika globalnego handlu i produkcji przemysłowej. Równocześnie utrzymuje się niepewność co do perspektyw wzrostu gospodarczego, choć jej skala w ostatnim okresie nieznacznie zmalała.

Poprawa nastrojów dotyczących perspektyw światowej gospodarki była związana z sygnałami stabilizacji koniunktury w gospodarkach wschodzących, a także niewielkimi jak dotąd konsekwencjami gospodarczymi wyniku referendum dotyczącego opuszczenia przez Wielką Brytanię Unii Europejskiej.

U głównych partnerów handlowych Polski w gospodarkach utrzymuje się stabilny wzrost PKB. W strefie euro wzrost gospodarczy w II i III kw. 2016 r. wyniósł 1,6% r/r., głównie dzięki sprzyjającej relatywnie wysokiej dynamice popytu konsumpcyjnego i systematycznej poprawie sytuacji na rynku pracy, przekładającej się na wzrost dochodów do dyspozycji gospodarstw domowych. Do wzrostu gospodarczego w strefie euro przyczynia się również wyższa niż w poprzednich latach dynamika spożycia sektora finansów publicznych. Natomiast negatywnie na dynamikę aktywności gospodarczej w strefie euro oddziaływała utrzymująca się niepewność, w tym związana z sytuacją w sektorze bankowym w części krajów członkowskich. Jednocześnie wciąż słaba koniunktura w gospodarkach wschodzących i niska dynamika handlu światowego przyczyniły się do niższej niż w poprzednich latach dynamiki eksportu.

Z kolei w Wielkiej Brytanii wzrost PKB nieznacznie przyspieszył w II i III kw. ub. roku, jednak wskaźniki bieżącej koniunktury sygnalizują możliwość jego obniżenia się w najbliższych kwartałach. Głównym czynnikiem wzrostu gospodarczego w Wielkiej Brytanii pozostał rosnący popyt konsumpcyjny, deprecjacja funta oraz ekspansywna polityka pieniężna Banku Anglii.

Również w Stanach Zjednoczonych wzrost PKB nieco przyspieszył w III kw., choć pozostał niższy niż w poprzednich latach, gdzie do przyspieszenia wzrostu gospodarczego przyczyniło się głównie zwiększenie dynamiki eksportu. Nadal poprawiała się sytuacja na rynku pracy, co sprzyjało stabilnemu wzrostowi konsumpcji prywatnej, który pozostaje głównym źródłem wzrostu gospodarczego USA. Wzrost gospodarczy był natomiast nadal ograniczany przez obniżającą się dynamikę inwestycji, w tym w sektorze wydobywczym. Słabszy niż w poprzednich latach wzrost gospodarczy, przy rosnącym jednocześnie zatrudnieniu, jest jednym z czynników powodujących obniżenie dynamik i wydajności pracy.

W otoczeniu polskiej gospodarki inflacja jest bardzo niska, mimo, że w ostatnich miesiącach nieco

wzrosła. Niski poziom inflacji spowodowany jest wolniejszym niż przed globalnym kryzysem tempem wzrostu gospodarczego oraz niższymi niż w ostatnich latach cenami surowców, ale deflacyjny wpływ tego czynnika stopniowo maleje. W tych warunkach najważniejsze banki centralne nadal prowadzą ekspansywną politykę pieniężną i Europejski Bank Centralny (EBC) utrzymuje stopy procentowe w pobliżu zera, w tym stopę depozytową na ujemnym poziomie. EBC kontynuuje program zakupu aktywów finansowych i nie wyklucza jego rozszerzenia lub wydłużenia okresu jego funkcjonowania. Realizacja luzowania ilościowego przez EBC skłaniała banki centralne części europejskich krajów do dalszego łagodzenia swojej polityki pieniężnej. Natomiast Rezerwa Federalna (Fed) pod koniec 2016 r. podniosła stopy procentowe w Stanach Zjednoczonych o 0,25 punktu procentowego, gdzie obecnie główna stawka mieści się w przedziale 0,5 - 0,75%.

Na światowych rynkach finansowych sytuacja się poprawia, po tym jak nastąpiło krótkotrwałe pogorszenie nastrojów spowodowane wynikiem referendum w sprawie członkostwa Wielkiej Brytanii w UE. W dużej mierze było to skutkiem poprawy nastrojów dotyczących perspektyw gospodarki światowej oraz utrzymywania się oczekiwań, że główne banki centralne będą nadal prowadziły ekspansywną politykę pieniężną.

Z kolei w Polsce roczna dynamika krajowych cen towarów i usług konsumpcyjnych nadal pozostaje ujemna, choć skala deflacji stopniowo maleje. Do utrzymywania się deflacji głównie przyczynia się znaczący spadek cen surowców energetycznych na rynkach światowych w poprzednich latach, jednak deflacyjny wpływ tego czynnika stopniowo wygasa. W kierunku wzrostu dynamiki cen oprócz nieco wyższych cen ropy w ostatnich miesiącach oddziaływał również wzrost cen żywności.

3.2 Sytuacja w sektorze bankowym w II półroczu 2016 roku

W okresie styczeń - wrzesień 2016 r. sytuacja sektora bankowego pozostawała stabilna, czemu sprzyjało utrzymujące się ożywienie gospodarki oraz środowisko rekordowo niskich stóp procentowych.

Suma bilansowa sektora zwiększyła się z 1 600,0 mld zł na koniec 2015 r. do 1 669,7 mld zł na koniec września ub. r., czyli o 69,8 mld zł, tj. o 4,4% (rok/rok o 60,7 mld zł, tj. o 3,8%), a po wyeliminowaniu wpływu zmian kursów walut względem złotego o około 66,6 mld zł, tj. o 4,2% (rok/rok o 52,8 mld zł, tj. o 3,3%). Oznacza to, że przyrost sumy bilansowej był nieco wyższy niż w analogicznym okresie ub. r. Podobnie jak w latach ubiegłych, znaczny wpływ na odnotowany przyrost miał okresowy wzrost w banku państwowym. Głównymi obszarami przyrostu po stronie aktywów był portfel instrumentów dłużnych oraz kredyty, a po stronie zobowiązań depozyty gospodarstw domowych i sektora budżetowego.

3.3 Tendencje w gospodarce polskiej i światowej w 2017 roku

W 2017 r. oczekuje się względnej stabilizacji sytuacji gospodarczej w otoczeniu zewnętrznym Polski, co przy zakładanym przyspieszeniu wydatkowania środków unijnych z nowej perspektywy finansowej oraz kontynuacji pozytywnych trendów na rynku pracy, pozwala oczekiwać stopniowego przyspieszenia wzrostu gospodarczego w Polsce. Głównym czynnikiem wzrostu pozostanie popyt krajowy, co sprzyjać będzie gromadzeniu dochodów przez sektor instytucji rządowych i samorządowych.

Według raportu KE dot. aktualnych prognoz gospodarczych dla Polski, tempo wzrostu polskiej gospodarki w latach 2017-2018 zwiększy się nieznacznie i wyniesie odpowiednio 3,4 proc. i 3,2 proc. wobec 3,9 proc. zanotowanych w 2015 r. Zdaniem KE głównym czynnikiem wzrostu PKB w tym okresie będzie popyt krajowy, w szczególności konsumpcja prywatna wspierana przez dalszą poprawę sytuacji na rynku pracy oraz wzrost transferów rządowych, w tym zwłaszcza z tytułu nowych świadczeń rodzinnych.

Prognozy ekspertów Komisji Europejskiej dla Polski są zbliżone do dostępnych obecnie prognoz innych ośrodków i konsensusu rynkowego. Opublikowana przez Narodowy Bank Polski prognoza oczekuje, że w latach 2017-2018 tempo wzrostu PKB wyniesie odpowiednio 3,5 proc. i 3,3 proc., natomiast z prognoz publikowanych przez Reuters wynika, że wzrost PKB w latach 2017-2018 będzie się kształtował odpowiednio na poziomie 3,5 proc. i 3,4 proc.

Tempo wzrostu PKB w Polsce będzie kształtować się w horyzoncie projekcji na stabilnym poziomie i w latach 2016-2018 wyniesie średnio 3,3%. Wzrost gospodarczy w Polsce tylko w ograniczonym stopniu bazować będzie na umiarkowanym ożywieniu w strefie euro. Źródłem niepewności dla projekcji listopadowej, oddziałującym w kierunku wyższej dynamiki PKB w Polsce, jest możliwość szybszego niż w scenariuszu centralnym wzrostu gospodarczego za granicą, głównie w strefie euro. Wyższe niż założono w scenariuszu bazowym tempo wzrostu w gospodarkach krajów Unii europejskiej może wynikać z silniejszego niż się obecnie wydaje oddziaływania programu skupu obligacji przez EBC. Poprawa koniunktury w gospodarce strefy euro może przyczynić się do wyższego popytu na eksport z Polski oraz szybszego wzrostu inwestycji przedsiębiorstw w naszym kraju. Korzystna sytuacja na krajowym rynku pracy oraz niski poziom stóp procentowych NBP mogą skłonić gospodarstwa domowe do wykorzystania wzrostu płac realnych do zwiększenia konsumpcji, a co za tym idzie kosztem niższej niż w scenariuszu bazowym projekcji stopy oszczędności. Wyższa w stosunku do projekcji listopadowej dynamika popytu krajowego przełożyłaby się na istotnie szybszy wzrost PKB i cen konsumenta.

Ważniejsze dla utrzymania dynamiki PKB będą natomiast: kontynuacja korzystnych trendów na rynku pracy, historycznie niski poziom stóp procentowych oraz efekty realizacji "Planu Inwestycyjnego Komisji Europejskiej na lata 2015-2017". W szczególności środki dostępne w ramach tego programu stanowić będą istotne źródło finansowania krajowego "Planu na rzecz odpowiedzialnego rozwoju".

Głównym czynnikiem ryzyka i niepewności dla prognozy inflacji i PKB jest obecnie możliwość głębszego spowolnienia w gospodarkach wschodzących, w tym w szczególności w Chinach, a również Stanach Zjednoczonych.

W przypadku jednoczesnego pogorszenia się koniunktury w Chinach i Stanach Zjednoczonych można oczekiwać pojawienia się istotnych zaburzeń na globalnych rynkach finansowych, a także spowolnienia wzrostu w światowej gospodarce zarówno poprzez kanał handlowy, jak również w wyniku pogorszenia nastrojów wśród konsumentów i przedsiębiorców.

Również istotnym źródłem ryzyka zostaje Brexit. Niepewność dotycząca kształtu porozumienia finalizującego wyjście Wielkiej Brytanii z Unii może się przełożyć również na pogorszenie nastrojów gospodarstw domowych i firm nie tylko w Wielkiej Brytanii i Unii Europejskiej, ale także w całej gospodarce światowej, szczególnie gdy wpłynie ona na funkcjonowanie rynków finansowych, prowadząc do spadku cen aktywów i zwiększenia kosztu kapitału.

Wybrane wskaźniki makroekonomiczne:

1. PKB

Wg GUS w trzecim kwartale 2016 r. wzrost PKB wyniósł 2,5%, gdzie ekonomiści spodziewali się wzrostu PKB o 2,9 proc. Na spowolnienie wzrostu gospodarczego głównie miał wpływ spadek inwestycji oraz zatory związane z wykorzystaniem środków unijnych, gdzie według Narodowego Banku Polskiego polskie przedsiębiorstwa obawiają się zmian w podatkach, niepewności geopolitycznej oraz makroekonomicznej.

2. Stopa bezrobocia

Publikowana przez GUS stopa bezrobocia rejestrowanego w 2016 r. wyniosła 8,3% czyli zmniejszyła się o 0,1 pkt. proc. od listopada, kiedy odnotowano najniższą stopę bezrobocia od połowy 1991 roku, gdy bezrobocie zaczęło gwałtownie rosnąć. Dla porównania w grudniu 2015 roku stopa bezrobocia rejestrowanego była o 1,4 pkt. proc. wyższa. Patrząc na dynamikę 12-miesięczną można odnotować, że wskaźnik ten spada już 3 lata z rzędu i w styczniu 2017 roku stopa prawdopodobnie nieco wzrośnie za sprawą swojej sezonowości, ale wiosną znowu można się spodziewać spadku tego wskaźnika rok do roku, czyli na jesieni realny będzie spadek stopy poniżej pułapu 8%.

3. Inflacja

Według wstępnych danych GUS wskaźnik inflacji CPI w grudniu ub. r. wyniósł 0,8 % r/r, wobec 0,0 % r/r w listopadzie ub. r. Przestanką do silnego wzrostu wskaźnika inflacji w grudniu był przede wszystkim rozwój sytuacji na rynku paliw w ostatnim miesiącu. Średnie ceny paliw w grudniu były o 10,8 % wyższe niż przed rokiem (i o 5,0 % wyższe niż przed miesiącem) - według danych opublikowanych przez portal e-petrol.pl. Ze względu na rozwój sytuacji na światowym rynku ropy, w kolejnych miesiącach można oczekiwać dalszego wzrostu dynamiki CPI w ujęciu rocznym. Taki scenariusz jest wspierany przez osiągnięte pod koniec 2016 r. porozumienia głównych państw wydobywających ropę o ograniczeniu limitów dziennego wydobycia surowca. Porozumienia zostały zawarte na okres 6 miesięcy z możliwością przedłużenia (nowe limity wydobycia mają obowiązywać od 1 stycznia 2017 r.). Ograniczenie wydobycia może sprzyjać utrzymaniu się cen ropy na światowych rynkach w przedziale 50-60 dolarów za baryłkę (Brent), co z kolei będzie stymulowało wzrost wskaźników inflacji w kolejnych miesiącach.

4. Stopy procentowe NBP

Rada Polityki Pieniężnej na grudniowym posiedzeniu postanowiła utrzymać stopy procentowe NBP na niezmiennym poziomie. Stopa referencyjna wynosi 1,50 proc. w skali rocznej, stopa lombardowa 2,50 proc., stopa depozytowa 0,50 proc. w skali rocznej, a stopa redyskonta weksli 1,75 proc. w skali rocznej. Ostatni raz RPP obniżyła stopy procentowe w marcu 2015 roku, obcinając wtedy wszystkie o 50 punktów bazowych.

Według opinii Prezesa Narodowego Banku Polskiego, stopy procentowe w Polsce w najbliższym okresie nie ulegną zmianie.

5. Waluty

W grudniu 2016 r. średni kurs EUR/PLN ukształtował się na poziomie 4,44 zł wobec 4,39 zł w listopadzie 2016 r., natomiast kurs USD/PLN wzrósł z 4,07 zł do 4,20 zł. Kurs złotego w relacji wobec głównych walut w styczniu będzie utrzymywał się na podwyższonym poziomie.

Rok 2016 można nazwać rokiem sporej zmienności na rynkach, na którą miały wpływ ważne wydarzenia, do których można zaliczyć Brexit czy wybór Donalda Trumpa na prezydenta Stanów Zjednoczonych.

6. Wskaźnik koniunktury bankowej PENGAB

Wskaźnik koniunktury bankowej Pengab wzrósł w styczniu 2017 roku wobec grudniowego pomiaru o 4,9 pkt., do 20 pkt. Za wyżkę Pengabu odpowiada poprawa indeksów prognostycznych, natomiast ocena aktywności klientów bankowych w styczniu jest oceniana identycznie jak miesiąc wcześniej.

4. Rozwój organizacyjny, infrastrukturalny i technologiczny

4.1 Zmiany organizacyjne

W raportowanym okresie Rada Nadzorcza zatwierdziła zmiany w strukturze organizacyjnej Banku, które miały na celu dostosowanie jej do zmian w podziale kompetencji poszczególnych członków Zarządu oraz były odzwierciedleniem realizowanego procesu centralizacji zadań w Centrali Banku, optymalizacji sieci placówek oraz poziomu zatrudnienia.

Zakres najistotniejszych zmian obejmuje:

- 1) reorganizację działalności sprzedażowej i utworzenie pionu sprzedaży, któremu przypisana została odpowiedzialność za wynik finansowy na działalności bankowej. Nadzór nad pionem sprzedaży został przydzielony Wiceprezesowi Zarządu ds. sprzedaży, który nadzoruje pracę Departamentu Sprzedaży. Zmiana podporządkowania Dyrektorów Oddziałów Banku poprzez wprowadzenie bezpośredniego zwierzchnictwa służbowego Dyrektorowi Departamentu Sprzedaży,
- 2) zmianę zasad kierowania Oddziałem Banku poprzez wprowadzenie stanowiska Zastępcy Dyrektora Oddziału Banku, w miejsce dotychczasowego drugiego Dyrektora Banku,
- 3) zmianę zasad funkcjonowania stanowisk wsparcia sprzedaży w Oddziałach Banku,
- 4) reorganizację sieci placówek bankowych poprzez likwidację podziału wewnętrznego na Oddziały Wiodące i Współpracujące; dotychczasowe Oddziały Wiodące uzyskały status Oddziałów Banku, Oddziały Współpracujące uzyskały status Oddziału Operacyjnego, a Oddziały Operacyjne, których stan zatrudnienia wynosi 5 lub mniej osób, przekształciły się w Punkty Obsługi Klienta,
- 5) przejście przez Centralę Banku czynności wsparcia biznesu,
- 6) zmianę zasad kierowania Departamentem oraz Sekcją w Centrali Banku poprzez likwidację stanowiska zastępcy Dyrektora Departamentu oraz Zastępcy Kierownika,
- 7) przesunięcie ciężaru rozwoju w świadczeniu usług z sieci placówek na kanał dystrybucji elektronicznej,
- 8) likwidację kontroli wewnętrznej wykonywanej równolegle przez Departament Audytu Wewnętrznego oraz Departament Kontroli i Bezpieczeństwa i przekazanie w całości obowiązków związanych z tzw. kontrolą instytucjonalną do Departamentu Audytu,
- 9) utworzenie Departamentu Bezpieczeństwa i Administracji, w skład którego weszły zasoby i funkcje skupione w różnych komórkach: funkcje administracji, inwestycji i remontów oraz bezpieczeństwa oraz Biuro Obsługi Klienta,
- 10) przekształcenie Sekcji Windykacji w Departament Wierzytelności Trudnych, który przejął z Oddziałów Banku całość funkcji związanych z windykacją i dochodzeniem wierzytelności,
- 11) reorganizacja Departamentu Zgodności poprzez utworzenie Sekcji Oceny Zgodności i Sekcji Obsługi Prawnej oraz ustalenie podległości radców prawnych bezpośrednio pod kierownictwo Dyrektora Departamentu,
- 12) reorganizację Departamentu Kredytów poprzez połączenie komórki Sekcji Zabezpieczeń Prawnych z Sekcją Przeglądu Należności i utworzenie Sekcji Monitorowania Zabezpieczeń i Przeglądu Należności, odpowiedzialnej za mechanizmy kontrolne dotyczące oceny wartości zabezpieczeń oraz przeglądu należności,
- 13) utworzenie Sekcji Bankowości Elektronicznej i Mobilnej w strukturach Departamentu Informatyki,

- 14) rozpoczęcie prac nad wdrożeniem nowego modelu wynagradzania pracowników sieci sprzedaży uwzględniającego zmienny składnik wynagrodzenia uzależniony od efektów sprzedaży.

Według stanu na 31.12.2016 r. Podkarpacki Bank Spółdzielczy zatrudniał 560 osób. Na przestrzeni ostatniego roku zredukowano zatrudnienie o 67 etatów wskutek zmian organizacyjnych związanych z likwidacją placówek, redukcją stanowisk pracy oraz dostosowaniem liczby pracowników do potencjału jednostek i zakresu zadań komórek organizacyjnych, m. in. poprzez wprowadzenie Programu Dobrowolnych Odejść.

4.2 Organizacja i sieć placówek

Bank realizuje proces optymalizacji sieci placówek i poziomu zatrudnienia w Oddziałach Banku, z uwzględnieniem wyników oceny ich rentowności. Terenem działania Banku jest teren Rzeczypospolitej Polski.

Wskutek likwidacji nierentownych placówek ich liczba uległa zmniejszeniu z poziomu 88 na dzień 31.12.2015 r. do 77 na dzień 31.12.2016 r.

W okresie 2016 r. dokonano likwidacji następujących placówek:

1. POK w Mielcu, przy ul. Pułaskiego 2A
2. POK w Krośnie, przy ul. Bursaki 29
3. POK w Leżajsku, przy ul. Mickiewicza 14
4. POK w Rzeszowie, przy ul. Rejtana 16C
5. POK w Kolbuszowej, przy ul. 11 Listopada 10
6. POK w Łańcucie, przy ul. Podzwierzyniec 78
7. POK w Lesku, przy ul. Rynek 1
8. POK w Jaśle, przy ul. Szkolnej 36A
9. POK Rogi
10. POK w Przemyślu, przy ul. Monte Cassino 18
11. POK w Dębicy, przy ul. Rynek 5

Na koniec 2016 r. Bank posiadał sieć placówek, zlokalizowanych na terenie kraju, składającą się z 5 Oddziałów, 26 Oddziałów Operacyjnych, 31 Punktów Obsługi Klienta, 2 Agencji, 6 agencji PBSFinanse S.A. oraz 7 Placówek Samoobsługowych.

Ponadto wg stanu na 31.12.2016 r. Podkarpacki Bank Spółdzielczy posiadał 87 własnych bankomatów oraz 9 wpłatomatów.

4.3 Zarządzanie zasobami ludzkimi

Struktura wiekowa pracowników Banku na dzień 31.12.2016 r. kształtowała się następująco:

Wiek	Ilość pracowników (szt)	Struktura
do 30 lat	53	9,46%
31 - 45 lat	382	68,21%
46 - 55 lat	81	14,46%
od 55 lat	44	7,86%
Suma	560	100,00%

Struktura pracowników Banku wg wykształcenia na dzień 31.12.2016 r. kształtowała się następująco:

Wykształcenie	Ilość pracowników (szt)	Struktura
wyższe	462	82,50%
średnie	94	16,79%
podstawowe	4	0,71%
Suma	560	100,00%

Struktura pracowników Banku wg płci na dzień 31.12.2016 r. kształtowała się następująco:

Płeć	Ilość pracowników (szt)	Struktura
Kobiety	436	77,86%
Mężczyźni	124	22,14%
Suma	560	100,00%

4.4 Nakłady inwestycyjne

Nakłady inwestycyjne poniesione w 2016 roku wynosiły 194,8 tys. zł i były niższe o 445,7 tys. zł niż w stosunku do roku ubiegłego.

Inwestycje i remonty realizowane były na terenie następujących placówek: Oddział Sanok, Oddział Krosno, Oddział Dębica, Oddział Jasienica Rosielna, Oddział Ilesko, Oddział Łańcut, Oddział Rzeszów, Oddział Przemyśl, Oddział Haczów, Oddział Mielec, Oddział Brzozów, Oddział Zarszyn, Oddział Dydnia, Centrala.

Nakłady inwestycyjne poniesione w latach 2015 – 2016

L.p.	Rok	Wartość nakładów inwestycyjnych [w tys. zł]
1	2016	194,8
2	2015	640,5

4.5 Rozwój IT

W 2016 roku kontynuowano realizację działań zaplanowanych w teleinformatyce, zgodnie ze Strategią w zakresie obszarów technologii informacyjnej oraz bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego w PBSBank na lata 2016 – 2018.

Dnia 30.09.2016 r. Podkarpacki Bank Spółdzielczy uruchomił nowy, mobilny kanał dostępu do rachunków bankowych poprzez specjalnie stworzoną aplikację **PBSbank24 mobile**. Po aktywowaniu aplikacji mobilna PBSbank24 mobile umożliwia Klientowi m. in.:

- 1) wykonywanie przelewów,
- 2) zarządzanie zleceniami stałymi,
- 3) tworzenie listy kontrahentów,
- 4) otwieranie lokat terminowych,
- 5) dostęp do wyciągów bankowych,
- 6) dostęp do historii transakcji na rachunkach i kartach płatniczych,
- 7) spłatę karty kredytowej oraz bieżącą kontrolę zadłużenia,
- 8) doładowanie telefonu,

- 9) płynne przełączanie pomiędzy kontem firmowym a osobistym,
- 10) wyszukiwanie placówek i bankomatów,
- 11) kontakt z infolinią Banku.

W ramach bieżącego rozwoju Bank przygotował zmiany do oświadczenia FATCA (możliwość składania z poziomu bankowości elektronicznej).

Ponadto zgodnie z nowymi wymaganiami dyrektywy unijnej SEPA end-date nastąpiła zmiana realizacji przelewów walutowych.

W trakcie przygotowania znajduje się projekt dotyczący wdrożenia procesu obsługi "wniosku kredytowego" poprzez elektroniczne kanały dostępu. W ostatniej fazie przygotowawczej znajduje się projekt platformy walutowej PBSdealer.

W II półroczu 2016 roku Bank przeniósł obsługę strony internetowej Banku, strategii internetowej oraz programu lojalnościowego do realizacji własnymi zasobami.

Nakłady na inwestycje teleinformatyczne poniesione w 2016 r. wyniosły łącznie 10 536 tys. zł, tj. o 1 171 tys. zł mniej w porównaniu z rokiem ubiegłym.

Nakłady na inwestycje teleinformatyczne poniesione w latach 2012 – 2016

L.p.	Rok	Wartość nakładów na inwestycje teleinformatyczne [w tys. zł]
1	2016	10 536
2	2015	11 707

5. Działalność Podkarpackiego Banku Spółdzielczego

5.1 Podstawowe produkty i usługi oferowane przez Bank

Działalność operacyjna Banku prowadzona była w oparciu o dostosowaną do potrzeb i możliwości sieć tradycyjnych oddziałów oraz zdalne kanały dystrybucji.

Kanały dystrybucji stosowane przez Bank to:

- tradycyjna placówka bankowa o uniwersalnym charakterze,
- zdalne kanały sprzedaży: bankowość internetowa, kanały mobilne, contact center.
- działalność pośredników i agentów – szczególnie PBS Finanse SA

Głównym kanałem dystrybucji są tradycyjne placówki, jednak zmiany technologiczne i społeczne sprawiają, że coraz większe znaczenie będą miały zdalne kanały dystrybucji oparte na technologiach cyfrowych.

Rozwój Banku w obszarze sprzedaży opiera się na zachowaniu tradycyjnych kanałów sprzedaży przy staraniach o jak największą ich efektywność oraz na rozwoju kanałów zdalnych, które utrzymają zdolność konkurencyjną Banku na tle innych instytucji bankowych o charakterze komercyjnym. Docelowo, kanały zdalne wykorzystywać będą dedykowane im produkty bankowe (kredytowe oraz depozytowe) dostosowane do specyfiki sprzedaży wykorzystującej technologie cyfrowe. Wprowadzenie tych produktów pozwoli na pełną obsługę klientów Banku, zwiększenie efektywności, zmniejszenie kosztów operacyjnych oraz ograniczy zagrożenie konkurencyjne ze strony podmiotów oferujących kredyty i pożyczki za pośrednictwem Internetu. O potencjale tego kanału dystrybucji świadczy fakt, że Bank odnotowuje stałe wzrosty w ilości wykonywanych operacji bankowości elektronicznej.

Specyfika działalności Banku jako organizacji spółdzielczej, głęboko zakorzenionej w lokalnej społeczności, pozwala na dokładne zidentyfikowanie grup docelowych, które są zainteresowane usługami Banku. Na rynku biznesowym głównym obszarem zainteresowania Banku jest sektor małych i średnich przedsiębiorstw. Potrzeby kredytowe tej grupy docelowej pozwalają na prowadzenie efektywnej polityki kredytowej charakteryzującej się dobrym rozpoznaniem potencjalnych kredytobiorców, dywersyfikacją ryzyka oraz efektywną polityką cenową, co prowadzić ma do osiągnięcia jak najlepszego portfela kredytowego. Kluczem do efektywnego rywalizowania w tym segmencie rynku są długotrwałe relacje Banku ze środowiskami biznesowymi, indywidualne podejście, elastyczna oferta i rozsądna polityka cenowa.

Sektor bankowości detalicznej to szczególnie ważny obszar działalności Banku. Istotną przewagą konkurencyjną w tym zakresie jest rozbudowana sieć oddziałów, rozwijające się narzędzia zdalnych kanałów dystrybucji, doświadczona kadra pracownicza oraz znajomość lokalnych realiów. Najważniejsze znaczenie dla banku mają osoby określane jako segment "55+" którzy są najbardziej stabilnymi klientami oraz osoby młode, dopiero wchodzące na rynek pracy, które w przyszłości stanowić będą realną siłę nabywczą na lokalnym rynku.

Polityka sprzedażowa banku prowadzona jest w oparciu o następujące przesłanki:

- troska o satysfakcję klienta i jak najpełniejsze zaspokojenie jego potrzeb,
- finansowanie projektów inwestycyjnych poprzez tworzenie konsorcjów bankowych,
- zwiększenie lojalności klientów poprzez ich jak największe uproduktowanie,
- koncentracja na pozyskiwaniu nowych klientów,
- wzrost przychodów ze sprzedaży produktów pozakredytowych,
- prowadzenie polityki cenowej z uwzględnieniem stopnia ryzyka oraz dochodowości.

Bank kontynuuje proces ograniczania ilości produktów tak w zakresie produktów kredytowych, depozytowych jak i rachunków. Elementem strategii sprzedażowej Banku jest troska o jak największe uproduktowanie klientów, stąd sprzedaż poszczególnych produktów następuje w oparciu o cross – selling, czyli powiązanie poszczególnych produktów w funkcjonalne całości, mające przełożenie na stosowaną politykę cenową. Strategia Banku skoncentrowana jest na zwiększeniu efektywności poprzez wzrost zaangażowania kredytowego w sektor bankowości detalicznej oraz sektor małych i średnich przedsiębiorstw, skorelowany z możliwościami kapitałowymi Banku.

5.2 Działalność marketingowa i public relations

Strategia działań Banku w Internecie skupiała się na realizacji przedsięwzięć z zakresu ekonomii społecznej, budowy marki w Internecie z wykorzystaniem mediów społecznościowych oraz realizacji akcji pro-sprzedażowych. W lipcu 2016 roku Bank przejął obsługę serwisu internetowego banku www.pbsbank.pl oraz profili na portalach społecznościowych, dzięki którym Bank komunikuje się ze swoimi Klientami tj. fanpage PBSbank, *Podkarpacka Strefa Wrażeń*, *Pani Podkarpacka*, *Pan Podkarpacki*.

W IV kwartale 2016 roku rozpoczęła się kolejna Edycja Programu TalentowiSKO – nowatorskiego przedsięwzięcia edukacyjnego Banków Spółdzielczych z Grupy BPS. W program włączył się również PBS, który od lat opiekuje się szkołami w swoim regionie, m.in. przez prowadzenie zajęć dla dzieci w ramach SKO, angażuje się także w proces promowania przedsiębiorczości i wiedzy z zakresu finansów.

Przeprowadzono kampanię reklamową promującą kredyt gotówkowy „wydatki nie lubią kompromisów”. Oprócz dotychczas stosowanych aktywności (billboardy, prasa, radio, plakat, ulotka, witryny okienne) została zrealizowana kampania reklamowa w internecie za pomocą narzędzi Google

Adword, Facebook Ads. Stworzona została także dedykowana strona internetowa dla ww. produktu tzw. landing page, gdzie oprócz ogólnych informacji znalazł się formularz pozyskujący dane użytkowników zainteresowanych produktem.

Ponadto Bank został jednym ze sponsorów kampanii informacyjnej promującej System Dokumentów Zastrzeżonych organizowanej przez Związek Banków Polskich, której celem jest poszerzenie ogólnej wiedzy o potrzebie zastrzegania w bankach utraconych dokumentów w celu zabezpieczenia nas wszystkich przed przestępstwami z wykorzystaniem cudzej tożsamości.

We wrześniu 2016 roku Bank zaangażował się w kampanię promocyjną Banków Spółdzielczych z Grupy BPS realizowaną ze środków Funduszu Promocyjnego. Kampania nosiła cechy reklamy produktowej – promowała atrakcyjne kredyty gotówkowe dostępne w Bankach Spółdzielczych. Głównymi nośnikami kampanii była telewizja oraz Internet.

Dla kibiców drużyn sportowych (Asseco Resovia Rzeszów, Miasta Szkła Krosno, PTG Sokół Łańcut, SPR Stal Mielec), sponsorowanych przez Bank, przygotowana została oferta promocyjna „kredyt gotówkowy na specjalnych warunkach” za okazaniem biletu lub karnetu.

W listopadzie 2016 roku został wprowadzony do oferty okolicznościowy kredyt gotówkowy (kredyt świąteczny 2,9%). W ramach promocji produktu przeprowadzono kampanię reklamową. Główne, aktywności to reklama w rozgłośniach radiowych i prasie. Ponadto podjęto działania w skali Banku w zakresie kolportażu materiałów reklamowych (ulotka reklamowa) oraz wysyłki listownej z ofertą produktu do Klientów PBS. Reklama pojawiła się również na witrynie internetowej Banku, w systemie bankowości elektronicznej PBSbank24 oraz na facebooku. Stworzona została także dedykowana strona internetowa dla ww. produktu tzw. landing page.

Bank wspierał inicjatywy lokalne i regionalne z różnych dziedzin, zarówno mających na celu rozwój gospodarczy regionu, jak i tych o wymiarze charytatywnym czy filantropijnym, wpisujących się w szeroko pojęte zagadnienia społecznej odpowiedzialności biznesu. Ponadto Bank wspierał inicjatywy dotyczące młodzieży, angażował się także w wydarzenia o charakterze sportowym i artystycznym. Koszty w obszarze reklamy i reprezentacji wyniosły w 2016 roku 2 401,4 tys. zł wobec 4 873,1 tys. zł w 2015 roku.

5.3 Nagrody i wyróżnienia

W 2016 roku Bank otrzymał dwie nagrody:

- Medal Europejski w XXII edycji konkursu za konto złote, dedykowane klientom indywidualnym znajdujący się w segmencie Super Prestiż,
- Godło Promocyjne w konkursie Bank Przyjazny dla Przedsiębiorców, Godło Promocyjne programu to potwierdzenie spełnienia wysokich standardów jakości.

6. Sytuacja finansowa

6.1 Aktywa Banku

L.p.	Wyszczególnienie (w tys. zł)	31.12.2015	31.12.2016	Zmiana 12.2016/12.2015	Dynamika 12.2016/12.2015
I.	Kasa, operacje z Bankiem Centralnym	64 217	112 469	48 252	175,14%
II.	Należności od sektora finansowego	258 732	451 349	192 617	174,45%
III.	Należności od sektora niefinansowego	1 623 387	1 508 980	-114 407	92,95%
IV.	Należności od sektora instytucji rządowych i samorządowych	75 311	53 435	-21 876	70,95%
V.	Dłużne papiery wartościowe	510 024	561 808	51 784	110,15%
VI.	Papiery wartościowe z prawem do kapitału	76 558	67 398	-9 160	88,04%
VII.	Akcje i udziały w innych jednostkach	12 446	59 954	47 508	481,71%
VIII.	Rzeczowe aktywa trwałe	57 758	45 621	-12 137	78,99%
IX.	Wartości niematerialne i prawne	7 341	6 463	-878	88,04%
X.	Inne aktywa	71 724	22 992	-48 732	32,06%
XI.	Należne wpłaty na kapitał (fundusz) podstawowy	24	24	0	100,00%
	RAZEM aktywa netto	2 757 522	2 890 493	132 971	104,82%

Po stronie aktywów największą pozycję (52,2%) stanowią należności od sektora niefinansowego, które na dzień 31.12.2016 r. wyniosły 1 509,0 mln zł, tj. kształtując się na poziomie niższym niż na koniec 2015 roku o 114,4 mln zł. Kolejna co do wielkości grupa to dłużne papiery wartościowe oraz należności od sektora finansowego stanowiące odpowiednio 19,44% oraz 15,61% wartości aktywów.

Po stronie aktywów największy wzrost (o 192,6 mln zł, tj. 74,45%) odnotowały należności od sektora finansowego, kształtując się na koniec 2016 r. na poziomie 451,3 mln zł. Zwiększenie odnotowały również pozycje dłużne papiery wartościowe (wzrost o 51,8 mln zł), kasa, operacje w Banku Centralnym (wzrost o 48,3 mln zł) oraz akcje i udziały w innych jednostkach (wzrost o 47,5 mln zł).

Największy spadek zanotowały należności od sektora niefinansowego, stanowiące wartość 1 509,0 mln zł, tj. o 114,4 mln zł niższą w porównaniu do końca 2015 r. Było to rezultatem spowalniającej akcji kredytowej w grupie przedsiębiorstw i spółek prywatnych oraz klientów detalicznych. Zmniejszenie odnotowano również w następujących pozycjach aktywów: inne aktywa (spadek o 48,7 mln zł), należności od sektora instytucji rządowych i samorządowych (spadek o 21,9 mln zł), rzeczowe aktywa trwałe (spadek o 12,1 mln zł) oraz papiery wartościowe z prawem do kapitału (spadek o 9,2 mln zł).

Według stanu na 31.12.2016 r. rzeczowy majątek trwały wyniósł 45,6 mln zł, natomiast wartości niematerialne i prawne netto ukształtowały się na poziomie 6,5 mln zł i zmniejszyły się o 0,9 mln zł.

6.2 Pasywa Banku

L.p.	Wyszczególnienie (w tys. zł)	31.12.2015	31.12.2016	Zmiana 12.2016/12.2015	Dynamika 12.2016/12.2015
I.	Zobowiązania wobec Banku Centralnego	21	3	-18	14,29%
II.	Zobowiązania od sektora finansowego	3 794	2 435	-1 359	64,18%
III.	Zobowiązania od sektora niefinansowego	2 311 216	2 402 819	91 603	103,96%
IV.	Zobowiązania od sektora instytucji rządowych i samorządowych	158 836	200 741	41 905	126,38%
V.	Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	100 942	100 936	-6	99,99%
VI.	Kapitały własne oraz zobowiązania podporządkowane	173 040	124 269	-48 771	71,82%
VII.	Rezerwy	8 552	5 127	-3 425	59,95%
VIII.	Inne pasywa	49 460	52 152	2 692	105,44%
IX.	Wynik z lat ubiegłych	0	-557	-557	-
X.	Wynik finansowy netto	-48 339	2 568	50 907	-
	RAZEM pasywa	2 757 522	2 890 493	132 971	104,82%

Po stronie pasywów Banku największy wzrost (o 91,6 mln zł) w porównaniu do końca 2015 r. odnotowano w pozycji zobowiązań wobec sektora niefinansowego. Według stanu na 31.12.2016 r. stanowiły one 83,13% sumy bilansowej Banku.

Na wielkość zobowiązań wobec sektora niefinansowego główny wpływ miał poziom depozytów pozyskanych od osób prywatnych, które na koniec 2016 roku zwiększyły się o 101 mln zł r/r. Kapitały własne Banku ukształtowały się na poziomie 124,3 mln zł i w porównaniu ze stanem na koniec 2015 r. były niższe o 48,8 mln zł.

6.3 Rachunek zysków i strat

Wyszczególnienie (w tys. zł)	31.12.2015	31.12.2016	Zmiana 12.2016/12.2015	Dynamika 12.2016/12.2015
Wynik z tytułu odsetek	77 000	70 892	-6 108	92,07%
Wynik z tytułu prowizji	14 178	17 555	3 377	123,82%
Przychody z akcji, udziałów i innych papierów wartościowych	82	107	25	130,49%
Wynik na operacjach finansowych	0	-327	-327	-
Wynik z pozycji wymiany	3 436	3 286	-150	95,63%
Wynik z działalności bankowej	94 696	91 513	-3 183	96,64%
Wynik na pozostałe działalności operacyjnej	1 620	8 499	6 879	524,63%
Koszty działania Banku i amortyzacja	83 165	77 705	-5 460	93,43%
Różnica wartości rezerw i aktualizacji	62 242	19 437	-42 805	31,23%
Wynik brutto	-49 091	2 870	51 961	-
Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego	- 752	302	1 054	-
Wynik netto	-48 339	2 568	50 907	-

Podkarpacki Bank Spółdzielczy na koniec 2016 r. osiągnął zysk brutto w wysokości 2,9 mln zł. Po uwzględnieniu podatku dochodowego w kwocie 302 tys. zł, wynik finansowy netto Banku wyniósł 2,6 mln zł. W porównaniu do końca 2015 roku, zarówno zysk brutto, jak i zysk netto osiągnęły wielkości wyższe odpowiednio o 52 mln zł oraz 51 mln zł.

Wynik odsetkowy Banku za 2016 r. wyniósł 70,9 mln zł i był niższy od uzyskanego w analogicznym okresie roku ubiegłego o 6,1 mln zł, tj. o 7,93%. Przychody odsetkowe ukształtowały się na poziomie niższym o 12,4 mln zł, tj. o 10,81%, natomiast koszty odsetkowe obniżyły się o 6,2 mln zł, tj. o 16,76%. Na spadek przychodów z tytułu odsetek największy wpływ miało przede wszystkim zmniejszenie przychodów odsetkowych od sektora niefinansowego (o 12,5 mln zł), co było konsekwencją przede wszystkim niższego niż przed rokiem średniego poziomu należności tej grupy klientów. Niższa dynamika kosztów odsetkowych r/r była przede wszystkim efektem obniżenia się kosztów odsetkowych sektora niefinansowego o 6,2 mln zł.

Wynik z tytułu prowizji ukształtował się na poziomie 17,6 mln zł i był wyższy od uzyskanego w analogicznym okresie roku ubiegłego o 3,4 mln zł, tj. o 23,82%. Łączne przychody z tytułu opłat i prowizji wyniosły 24,3 mln zł i były o 2,45% niższe niż przed rokiem, natomiast koszty z tytułu prowizji ukształtowały się na poziomie 6,7 mln zł i w porównaniu do końca 2015 r. były niższe o 37,3%.

Wynik z pozycji wymiany wyniósł 3,3 mln zł i był niższy r/r o 150 tys. zł (tj. o 4,37%), co było w głównej mierze efektem zmniejszających się marż powodowanych coraz większą konkurencją na rynku usług wymiany walutowej. Wynik na pozostałej działalności operacyjnej na dzień 31.12.2016 r. wyniósł 8,5 mln zł i w porównaniu do wielkości odnotowanej na koniec grudnia 2015 r. był wyższy o 6,9 mln zł.

Na koniec 2016 r. koszty działania Banku wraz z amortyzacją ukształtowały się na poziomie 77,7 mln zł i w porównaniu do roku poprzedniego były niższe o 5,5 mln zł, tj. o 6,57%.

Różnica wartości rezerw na 31.12.2016 r. wyniosła 19,4 mln zł i w odniesieniu do wartości odnotowanej na koniec 2015 r. uległa zmniejszeniu o 42,8 mln zł.

Poniesione przez Podkarpacki Bank Spółdzielczy koszty działania wraz z amortyzacją w podziale na poszczególne grupy przedstawia poniższa tabela.

Wyszczególnienie (w tys. zł)	31.12.2015	31.12.2016	Zmiana 12.2016/12.2015	Dynamika 12.2016/12.2015
Koszty działania Banku, z tego:	75 413	69 062	-6 351	91,58%
Koszty wynagrodzeń z ubezpieczeniami i innymi świadczeniami	37 978	35 878	-2 100	94,47%
Koszty rzeczowe	27 621	27 369	-252	99,09%
Podatki i opłaty	756	1 048	292	138,62%
Koszty związane z BFG i KNF	9 058	4 767	-4 291	52,63%
Amortyzacja	7 752	8 643	891	111,49%
Koszty działania Banku z amortyzacją	83 165	77 705	-5 460	93,43%

W strukturze kosztów działania Banku wraz z amortyzacją główną pozycję stanowiły koszty wynagrodzeń z narzutami (46,17%) oraz koszty rzeczowe (35,22%).

Koszty wynagrodzeń z ubezpieczeniami i innymi świadczeniami osiągnęły wartość 35,9 mln zł i w porównaniu do poniesionych w analogicznym okresie roku ubiegłego były niższe o 2,1 mln zł, tj. o 5,53%, co jest wyrazem realizowanego procesu restrukturyzacji zatrudnienia.

Koszty rzeczowe na dzień 31.12.2016 r. wyniosły 27,4 mln zł i zmniejszyły się r/r o 252 tys. zł.

W 2016 r. koszty ponoszone na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego osiągnęły poziom 4,5 mln zł i były niższe od kwoty poniesionej w roku poprzednim o 4,3 mln zł, natomiast wpłaty na pokrycie kosztów nadzoru nad bankami (KNF) wyniosły 293 tys. zł i były wyższe r/r o 13,8 tys. zł. Koszty amortyzacji ukształtowały się na poziomie 8,6 mln zł i w porównaniu do końca 2015 roku były wyższe o 890 tys. zł, tj. o 11,49%.

Na dzień 31.12.2016 r. odnotowano spadek kosztów ogółem na skutek m. in. zmniejszenia kosztów ponoszonych na BFG oraz KNF (spadek o 4,3 mln zł), kosztów wynagrodzeń z ubezpieczeniami i innymi świadczeniami (spadek o 2,1 mln zł) oraz kosztów rzeczowych (spadek o 252 tys. zł).

6.4 Fundusze własne Banku

Według stanu na 31.12.2016 r. fundusze własne Banku wyniosły 178 273 tys. zł.

Wyszczególnienie (w tys. zł)	31.12.2015	31.12.2016	Zmiana 12.2016/12.2015	Dynamika 12.2016/12.2015
Kapitał TIER I, w tym:	86 440	103 951	17 511	120,26%
Kapitał podstawowy TIER I, w tym:	79 594	97 790	18 196	122,86%
Opłacone instrumenty kapitałowe		19 491	19 491	-
Fundusz rezerwowy (zasobowy)	101 148	52 828	-48 320	52,23%
Strata (wartość pomniejszająca)	-48 339	-557	47 782	1,15%
Fundusz ogólnego ryzyka	1 295	1 295	0	100,00%
Korekty w okresie przejściowym z tytułu instrumentów w kapitale podstawowym TIER I podlegających zasadzie praw nabytych	57 046	47 685	-9 361	83,59%
Fundusz udziałowy	9 346	0	-9 346	0,00%
Fundusz z aktualizacji wyceny	47 700	47 685	-15	99,97%
<i>Pomniejszenia kapitału podstawowego Tier I, w tym:</i>	31 556	22 952	-8 604	72,73%
Pomniejszenie WNP w okresie przejściowym (PB Art. 171a ust.3.)	2 936	3 878	942	132,08%
Pomniejszenia funduszu z aktualizacji wyceny w okresie przejściowym	28 620	19 074	-9 546	66,65%
Niezrealizowane straty/zyski z instrumentów kapitałowych	0	0	0	-
Kapitał dodatkowy TIER I, w tym:	6 847	6 161	-686	89,98%
Korekty w okresie przejściowym z tytułu instrumentów w kapitale podstawowym TIER I podlegających zasadzie praw nabytych (Obligacje długoterminowe)	11 251	8 746	-2 505	77,74%
Pomniejszenie WNP w okresie przejściowym (PB Art. 171a ust. 3)	4 404	2 585	-1 819	58,70%
Kapitał TIER II, w tym:	75 405	74 322	-1 083	98,56%

Pożyczki podporządkowane kwalifikujące się jako kapitał Tier II	0	0	0	-
Inne pozycje bilansu zaliczone w poczet funduszy własnych (obligacje długoterminowe)	74 407	73 324	1 083	98,54%
Obligacje serii PBS1021	23 000	23 000	0	100,00%
Amortyzacja		1 083	1 083	-
Obligacje serii PBS1024	11 504	11 504	0	100,00%
Obligacje serii PBS0523	25 000	25 000	0	100,00%
Obligacje serii PBS0225	8 280	8 280	0	100,00%
Obligacje serii PBS0222	4 000	4 000	0	100,00%
Obligacje serii PBS0325	2 623	2 623	0	100,00%
Kwota rezerwy ogólnej z tytułu ryzyka kredytowego	998	998	0	100,00%
Fundusze własne	161 845	178 273	16 428	110,15%
Całkowity wymóg kapitałowy	137 461	133 451	-4 010	97,08%
Współczynnik kapitału podstawowego TIER I	4,63%	5,86%	1,23 pp.	-
Współczynnik kapitału TIER I	5,03%	6,23%	1,20pp.	-
Łączny współczynnik kapitałowy	9,42%	10,69%	1,27 pp.	-

Łączny współczynnik kapitałowy oraz współczynnik kapitałowy Tier 1 ukształtowały się na koniec grudnia 2016 r. na wyższym poziomie w porównaniu do wartości uzyskanych w 2015 roku (odpowiednio o 1,27 pp. i 1,20 pp.), głównie z uwagi na zaliczenie do kapitału Tier I funduszu udziałowego objętego do 28.06.2013 r., w pełnej kwocie, tj. 19 491 tys. zł oraz z uwagi na wynikające z przepisów przejściowych zaliczenie wyższej kwoty, tj. 80% funduszu z aktualizacji wyceny (wynikające z tzw. „transakcji znakowej”).

6.5 Inwestycje kapitałowe oraz aktywa trwałe finansowe

L.p.	Wyszczególnienie (w tys. zł)	Rodzaj papieru wartościowego	Wartość bilansowa		Zmiana 12.2016/12.2015
			31.12.2015	31.12.2016	
Udziały lub akcje w innych jednostkach					
w instytucjach finansowych:					
1.	BPS S.A.	akcje	7 679	7 709	30
2.	BS Limanowa	udziały	3	0	-3
3.	Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych	udziały	0,5	0,5	0
4.	Partner Sp. z o.o.	udziały	4 750	6 163	1 413
RAZEM			12 433	13 873	1 440
w pozostałych jednostkach:					

1.	Sanocka Spółdzielnia Mieszkaniowa	udziały	0,2	0,2	0
2.	CARMINE INVESTMENTS Sp. z o.o.	udziały	9	0	-9
3.	PBS IP Sp. z o.o.	udziały	5	46 081	46 076
4.	Lotnicze Zakłady Produkcyjno – Naprawcze AERO – KROS Sp. z o.o.	udziały	0	0	0
5.	CIARKO PBSBANK Sp. z o.o.	udziały	0	0	0
6.	STS S.A.	udziały	0	0	0
RAZEM			14	46 081	46 067
Pozostałe papiery wartościowe i inne aktywa finansowe					
1.	Fundusze inwestycyjne INV FIZ	certyfikaty inwestycyjne	31	0	-31
2.	ZM Ropczyce	akcje	1 493	1 342	-151
3.	P.A. Nova S.A.	akcje	1 372	735	-637
4.	PBS Finanse S.A.	akcje	26 267	17 922	-8 345
5.	Żywiecka Fabryka Sprzętu Medycznego FAMED S.A.	akcje	0	0	0
6.	CARMINE INVESTMENTS Sp. z o.o.	akcje	60	47 399	47 339
RAZEM			29 223	67 398	38 175
Dłużne papiery wartościowe					
1.	Bony pieniężne NBP	bony	409 281	561 808	152 527
2.	Obligacje skarbowe WZ 0117	obligacje	100 743	0	-100 743
RAZEM			510 024	561 808	51 784

Informacja dotycząca inwestycji kapitałowych

Bank na podstawie uchwały 100/2016 Zarządu PBS z dnia 24 marca 2016 r. dokonał sprzedaży 20 000 (słownie: dwadzieścia tysięcy) sztuk uprzywilejowanych w zakresie dywidendy akcji serii „C” Banku BPS S.A. i jednocześnie dokonał nabycia 20 000 (słownie: dwadzieścia tysięcy) sztuk akcji serii „S” emitowanych przez Bank Polskiej Spółdzielczości S.A. z siedzibą w Warszawie, o jednostkowej cenie nominalnej 1,00 zł każda (słownie jeden złoty) i łącznej cenie nominalnej 20 000 zł (słownie: dwadzieścia tysięcy złotych).

Bank na podstawie uchwały 256/2016 Zarządu PBS z dnia 24 listopada 2016 roku dokonał zakupu 200 000 (słownie dwieście tysięcy) sztuk akcji serii „Z” emitowanych przez Bank Polskiej Spółdzielczości S.A. z siedzibą w Warszawie, o jednostkowej cenie nominalnej 1,00 zł każda (słownie jeden złoty) i łącznej cenie nominalnej 200 000 zł (słownie: dwieście tysięcy złotych), po jednostkowej cenie emisyjnej 2,50 zł każda (słownie dwa złote pięćdziesiąt groszy) i łącznej cenie emisyjnej 500 000,00 zł (słownie: pięćset tysięcy złotych).

6.6 Podstawowe wskaźniki

L.p.	Wyszczególnienie	31.12.2015	31.12.2016	Zmiana 12.2016/12.2015
I.	Wskaźnik rentowności (zysk brutto/przychody ogółem)	-27,29%	1,33%	28,62 pp.
II.	Zwrot na aktywach ROA – netto	-1,80%	0,09%	1,89 pp.
III.	Zwrot na kapitale ROE – netto	-44,58%	3,69%	48,27 pp.
IV.	Wskaźnik poziomu kosztów (koszty ogółem/przychody ogółem)	127,29%	98,67%	-28,62 pp.
V.	Wskaźnik C/I	86,35%	78,11%	-8,24 pp.
VI.	Jakość portfela kredytowego	20,26%	21,87%	1,61 pp.

6.7 Dodatkowe informacje finansowe

1. Sprawy członkowskie

Wyszczególnienie (w tys. zł)	31.12.2015	31.12.2016
Fundusz udziałowy:	22 896 500,00 zł	22 460 400,00 zł
W tym fundusz udziałowy osób prywatnych	14 726 020,00 zł	14 011 180,00 zł
Średnia kwota udziału przypadająca na 1 Członka PBS (osoby fiz.)	725,81 zł	750,77 zł
Średnia kwota udziału przypadająca na 1 osobę prawną	117 808,16 zł	113 912,03 zł

2. Baza depozytowa

L.p.	Wyszczególnienie (w tys. zł)	31.12.2015	31.12.2016	Zmiana 12.2016/12.2015	Dynamika 12.2016/12.2015
I.	Zobowiązania wobec sektora finansowego	3 796	2 434	-1 362	64,12%
II.	Zobowiązania wobec sektora niefinansowego	2 303 005	2 395 817	92 812	104,03%
1.	Zobowiązania wobec przedsiębiorstw i spółek państwowych	2 686	2 785	99	103,69%
2.	Zobowiązania wobec przedsiębiorstw i spółek prywatnych oraz spółdzielni	361 139	326 091	-35 048	90,30%
3.	Zobowiązania wobec przedsiębiorców indywidualnych	86 440	95 459	9 019	110,43%
4.	Zobowiązania wobec rolników indywidualnych	45 697	56 354	10 657	123,32%
5.	Zobowiązania wobec osób prywatnych	1 753 353	1 854 446	101 093	105,77%
6.	Zobowiązania wobec instytucji niekomercyjnych	53 690	60 682	6 992	113,02%
III.	Zobowiązania wobec sektora instytucji rządowych i samorządowych	158 821	200 721	41 900	126,38%
	RAZEM (I+II+III)	2 465 622	2 598 972	133 350	105,41%

Według stanu na 31.12.2016 r. wartość zobowiązań wobec sektora finansowego, niefinansowego oraz instytucji rządowych i samorządowych wyniosła 2 599,0 mln zł i w porównaniu do końca grudnia 2015 r. zwiększyła się o 133,4 mln zł. Głównym źródłem finansowania działalności operacyjnej Banku są środki pozyskane od osób prywatnych. Na koniec 2016 r. wyniosły one 1 854,4 mln zł i stanowiły 71,4% zobowiązań ogółem Banku.

Depozyty i inne zobowiązania wobec sektora niefinansowego oraz instytucji rządowych i samorządowych na koniec grudnia 2016 roku wyniosły 2 596,5 mln zł i w odniesieniu do grudnia 2015 roku wzrosły o 134,7 mln zł.

3. Działalność kredytowa

L.p.	Wyszczególnienie (w tys. zł)	31.12.2015	31.12.2016	Zmiana 12.2016/12.2015	Dynamika 12.2016/12.2015
I.	Należności od sektora finansowego	37 896	37 043	-853	97,75%
II.	Należności od sektora niefinansowego	1 664 814	1 541 364	-123 450	92,58%
1.	Należności od przedsiębiorstw i spółek państwowych	8 298	7 377	-921	88,90%
2.	Należności od przedsiębiorstw i spółek prywatnych oraz spółdzielni	961 102	814 072	-147 030	84,70%
3.	Należności od przedsiębiorców indywidualnych	150 753	137 264	-13 489	91,05%
4.	Należności od rolników indywidualnych	13 969	11 674	-2 295	83,57%
5.	Należności od osób prywatnych	513 600	551 563	37 963	107,39%
6.	Należności od instytucji niekomercyjnych	17 092	19 414	2 322	113,59%
III.	Należności od sektora instytucji rządowych i samorządowych	75 422	53 527	-21 895	70,97%
	RAZEM (I+II+III)	1 778 132	1 631 934	-146 198	91,78%

Spadek akcji kredytowej nastąpił przede wszystkim w sektorze niefinansowym, co było konsekwencją przyjętej polityki kredytowej ukierunkowanej na zmianę struktury portfela kredytowego w kierunku ograniczenia zaangażowania w duże ekspozycje kredytowe i wzrostu obsługi klientów detalicznych. W układzie podmiotowym najwyższa koncentracja należności dotyczyła przedsiębiorstw i spółek prywatnych oraz spółdzielni i stanowiła 49,9% portfela kredytowego ogółem, tj. mniej o 4,2 pp. niż przed rokiem.

6.8 Uwarunkowania realizacji wyniku finansowego w 2016 roku

Poziom wykonania wyniku finansowego Banku, pomimo zbieżnej z założeniami ścieżką budowy wyniku na działalności bankowej i ograniczenia kosztów działania wynikał przede wszystkim z czynników zewnętrznych związanych z niekorzystną wyceną posiadanych akcji spółki PBSFinanse S.A. Sytuacja ta spowodowała konieczność utworzenia w roku 2016 odpisu w kwocie 8 345 tys. zł, przy wyniku finansowym zrealizowanym na poziomie 2 568 tys. zł i planowanym 7 947 tys. zł.

Głównym osiągnięciem Banku w pierwszym okresie realizacji Programu jest utrzymanie stabilnej pozycji rynkowej, o czym świadczy dalszy stabilny wzrost bazy depozytowej, pomimo odwrótnych

zjawisk obserwowanych w 2016 r. w grupie banków realizujących, podobnie jak PBS, Program Postępowania Naprawczego.

Intensywne działania po stronie kosztowej prowadzone w sprawozdawanym okresie przyczyniły się do obniżenia kosztów działania w większości grup kosztów, na które Bank ma wpływ. Wyraźny efekt tych działań będzie widoczny od początku 2017 roku, w związku z tym, że większość podjętych działań miała miejsce w IV kwartale 2016 r. Również w zakresie zmniejszenia kosztów osobowych, w związku z dokonanymi wypłatami odpraw dla pracowników w roku 2016 r. w ramach PDO, jak również realizacją redukcji zatrudnienia do dnia 31.12.2016 r. i zmian stawek wynagradzania w III kw. 2016 r., pełne efekty będą obserwowane w roku 2017. Dotyczy to także ograniczenia kosztów rzeczowych związanych z utrzymaniem sieci placówek w związku z poczynioną w roku 2016 redukcją ich liczby.

Obserwowana jest poprawa sytuacji w zakresie adekwatności kapitałowej poprzez wyeliminowanie negatywnego wpływu transakcji znakowej na pomniejszenie kapitału TIER I, zmianę struktury aktywów ważonych ryzykiem i wykazanie pierwszych efektów przebudowy obligacji kredytowej w kierunku bardziej zdywersyfikowanych ekspozycji osób prywatnych. Wyzwaniem na rok 2017 pozostanie rozwój portfela kredytowego w obszarze MSP oraz utrzymanie tempa wzrostu kredytów osób prywatnych.

Rozpoczęte aktywne działania w zakresie ekspozycji zagrożonych jak również poszukiwania nabywców na posiadany rzeczowy majątek trwały przeznaczony do sprzedaży lub przejęty jako zabezpieczenie zaowocowały wyższymi niż planowane spłatami należności, jak również wypracowaniem znacznie wyższego wyniku z tytułu pozostałej działalności operacyjnej.

Zaimplementowane zmiany w regulacjach obszaru kredytowego, które stanowią wyraz zweryfikowanego podejścia Banku do zarządzania ryzykiem kredytowym i spełnienia zaleceń UKNF, mają na celu ustabilizowanie sytuacji w zakresie posiadanego portfela kredytowego i sukcesywnej poprawy jakości dotychczasowych ekspozycji, jak również poprawy jakości procesu kredytowego w przyszłości i skorelowania poziomu ryzyka z możliwościami jego absorpcji przez Bank.

Bank identyfikuje zagrożenie pełnej realizacji wyniku finansowego w czynnikach zewnętrznych związanych z odroczeniem w czasie zaplanowanego na II półroczu 2017 r. wzrostu stóp procentowych, dalszym wzroście bazy depozytowej, pomimo podjętych działań obniżających koszty odsetkowe, która z uwagi na możliwości kapitałowe nie będzie mogła być alokowana w aktywności kredytowej, jak również w obszarze związanym z ewentualną koniecznością zmiany klasyfikacji ekspozycji kredytowych.

7. Zarządzanie ryzykiem

7.1 Podstawowe zasady i struktura zarządzania ryzykiem

Przyjęte przez Zarząd Banku i zatwierdzone przez Radę Nadzorczą strategie i polityki zarządzania poszczególnymi kategoriami ryzyka, dostosowane do profilu działania Banku, są jednym z kluczowych elementów zrównoważonego i bezpiecznego rozwoju Banku.

Bank posiada zorganizowany system zarządzania ryzykiem, mający na celu efektywny i kompleksowy proces identyfikacji, pomiaru, limitowania, monitorowania i raportowania ekspozycji na poszczególne rodzaje ryzyka oraz określający zakres kompetencji i odpowiedzialności uczestników tego procesu.

W II półroczu 2016 roku Bank stosował zaimplementowane wcześniej metody zarządzania ryzykiem dostosowując je do zmieniających się uwarunkowań zewnętrznych oraz wymogów legislacyjnych. Szczególne znaczenia nabierały działania wynikające z zaleceń pionspekcyjnych zmierzające do poprawy jakości zarządzania ryzykiem oraz poprawiające bezpieczeństwo funkcjonowania Banku,

głównie w obszarze ryzyka kredytowego, adekwatności kapitałowej oraz efektywności działania, w ramach których dokonano między innymi: przeglądu i aktualizacji strategii, polityk oraz instrukcji służbowych zarządzania ryzykiem kredytowym i ryzykami pokrewnymi zidentyfikowanymi i uznanymi za istotne w Banku, zmian metodologii oceny i monitorowania ryzyk, weryfikacji obowiązujących limitów ostrożnościowych, poprawy systemu informacji zarządczej, procesu kredytowania i działań restrukturyzacyjno-wyndykacyjnych. W II półroczu 2016 roku działania Banku skupiały się także na kontynuacji zadań mających na celu dostosowanie do wymogów wynikających z pakietu CRD IV/CRR (Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE oraz Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r.), a także wdrożenia postanowień wynikających ze znowelizowanej Rekomendacji C KNF dotyczącej ryzyka koncentracji.

Ponadto, w analizowanym okresie, Bank dążył do ograniczenia negatywnego wpływu zmian rynkowych na wyniki finansowe i kapitał, przy równoczesnym utrzymaniu atrakcyjności i konkurencyjności oferty produktowej.

7.2 Zarządzanie ryzykiem kredytowym

Ryzyko kredytowe - ryzyko potencjalnej straty z tytułu niewykonania zobowiązania w określonym w umowie terminie przez klienta lub kontrahenta; ryzyko to wpływa w sposób najbardziej istotny na działalność Banku, ponieważ niespłacenie udzielonych należności wiąże się z poniesieniem przez Bank ewentualnych dużych strat.

Celem strategicznym w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym jest utrzymywanie stabilnego i zrównoważonego pod względem jakości i wartości portfela kredytowego, równocześnie cechującego się wysoką dochodowością oraz bezpieczeństwem rozumianym jako minimalizacja ryzyka wystąpienia kredytów zagrożonych. W celu osiągnięcia długofalowych zamierzeń w zakresie ryzyka kredytowego, w Banku badaniu poddaje się czynniki ryzyka zmian makroekonomicznych oraz ryzyka rezydualnego.

W ramach realizacji zapisów Polityki kredytowej oraz szczegółowych regulacji wewnętrznych Bank zarządza:

1. ryzykiem kredytowym,
2. ryzykiem koncentracji zaangażowań,
3. ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie,
4. ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych,
5. ryzykiem rezydualnym,
6. ryzykiem inwestycji kapitałowych.

Bank nie był znacząco zaangażowany w ekspozycje kredytowe zabezpieczone hipotecznie oraz detaliczne ekspozycje kredytowe.

W wyniku przeprowadzonej w 2016 roku inspekcji UKNF w obszarze ryzyka kredytowego, z uwagi na wdrożone zalecenia dotyczące przekwalifikowania ekspozycji kredytowych do wyższych kategorii ryzyka oraz utworzenia rezerw celowych na należności zagrożone, pogorszeniu uległy wskaźniki jakości portfela kredytowego oraz wskaźniki adekwatności kapitałowej.

W II półroczu 2016 r. PBS uzyskał mniej korzystne niż sektor bankowy relacje wskaźników kapitałowych oraz wskaźników charakteryzujących jakość portfela kredytowego - zarówno w przypadku przedsiębiorstw, jak i w odniesieniu do gospodarstw domowych.

Wskaźniki określające apetyt na ryzyko kredytowe w II półroczu 2016 roku wykazywały przekroczenia w przypadku wskaźników jakości kredytowej.

Wskaźniki ograniczające ryzyko koncentracji zaangażowań i zaangażowań kapitałowych wynikające z „Instrukcji zasady ustalania i monitorowania limitów koncentracji zaangażowań i zaangażowań kapitałowych w PBS” w II półroczu 2016 roku wykazywały przekroczenia, w tym w obszarze dotyczącym limitów koncentracji dużych ekspozycji kredytowych.

Bank w ramach realizacji Programu Postępowania Naprawczego podjął działania mające na celu ograniczenie ryzyka kredytowego dot. poprawy jakości i struktury portfela, ograniczenia ryzyka koncentracji dużych zaangażowań oraz optymalizacji procesu kredytowania i zarządzania wierzytelnościami trudnymi.

Do podstawowych działań mających na celu minimalizację ryzyka kredytowego należy zaliczyć:

- 1) dywersyfikację struktury przedmiotowej i podmiotowej portfela, poprzez:
 - a) zmniejszeniu jednostkowych ekspozycji dla nowo udzielanych transakcji,
 - b) stopniowym ograniczaniu udziału dużych ekspozycji w portfelu,
 - c) skróceniu średniego terminu wymagalności portfela kredytowego,
 - d) zwiększeniu efektywności działań w obszarze restrukturyzacji,
 - e) zwiększeniu udziału kredytów udzielanych w konsorcjum w portfelu kredytowym Banku.
- 2) analizę struktury portfela w celu wczesnej identyfikacji zagrożeń wynikających z nadmiernych zaangażowań i wprowadzanie stosownych ograniczeń (szczególny nadzór i wzmożony monitoring ekspozycji, powyżej kwoty łącznego zaangażowania 1 mln zł, klasyfikowanych w kategoriach zagrożonych),
- 3) zmniejszenie przeciętnego, akceptowalnego poziomu ryzyka dla nowych ekspozycji kredytowych,
- 4) zwiększenie skuteczności monitoringu, w tym wprowadzenie listy obserwacyjnej dla ekspozycji o zidentyfikowanym podwyższonym ryzyku kredytowym oraz większa intensyfikacja działań z zakresu tzw. miękkiej windykacji dla ekspozycji z terminem przeterminowania nie dłuższym niż 90 dni,
- 5) intensyfikację oraz zwiększenie efektywności działań w obszarze restrukturyzacji i windykacji,
- 6) wzmacnianie centralnego nadzoru i monitoringu ekspozycji kredytowych oraz zmiany w procesie kredytowania,
- 7) wykorzystywanie informacji o klientach Banku z innych dostępnych systemów,
- 8) zmiana procesu kredytowania oraz nadzór nad czynnościami wykonywanymi w toku procesu kredytowania, mający na celu weryfikację sprawności działania mechanizmów kontrolnych (obejmujący m. in.: proces przestrzegania wewnętrznych aktów normatywnych, procedur, kompetencji, itp.) oraz wzmacnianie centralnego nadzoru i monitoringu ekspozycji kredytowych,
- 9) poprawa efektywności procesu decyzyjnego, wyeliminowanie obszarów o niejasnej odpowiedzialności oraz automatyzacja procesów biznesowych – rozumianych jako obsługa klienta,
- 10) prowadzenie aktywnej polityki szkoleń, także w formie bieżącego instruktażu,
- 11) określenie kluczowych obszarów zarządzania ryzykiem kredytowym, w tym ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych oraz ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie, które są monitorowane przez Zarząd Banku.

Bank posiada zaangażowania kapitałowe w pakiety akcji poza sektorem finansowym oraz w akcje Banku Zrzeszającego. W portfelu inwestycyjnym Banku występują zaangażowania w podmiotach zależnych i współzależnych. Szczegółowa informacja dotycząca portfela inwestycji kapitałowych Banku została zamieszczona w Rozdziale 6.5.

Bank, zgodnie z założeniami Programu Postępowania Naprawczego, w 2016 roku podejmował działania mające na celu zmniejszenie zaangażowania w inwestycje kapitałowe poprzez sprzedaż części składników majątku.

7.3 Zarządzanie ryzykiem rynkowym i ryzykiem płynności

Ryzyko rynkowe

Ryzyko rynkowe – ryzyko utraty wartości aktywów, wzrostu poziomu zobowiązań lub zmiany wyniku finansowego w rezultacie wrażliwości na zmienność parametrów rynkowych (cen na rynku); w przypadku Banku, ze względu na niską skalę prowadzonej działalności handlowej, ogranicza się w praktyce głównie do ryzyka walutowego oraz ryzyka stopy procentowej.

Ryzyko stopy procentowej – część ryzyka rynkowego, ryzyko utraty wartości aktywów, wzrostu poziomu zobowiązań lub zmiany wyniku finansowego w konsekwencji wrażliwości na zmiany stóp procentowych. Ryzyko to wynika z:

- a) niedopasowania terminów zmiany oprocentowania aktywów, pasywów oraz pozycji pozabilansowych (ryzyko terminów przeszacowania),
- b) zmian w relacjach między krzywymi dochodowości, które wpływają na ustalanie oprocentowania instrumentów znajdujących się w portfelu banku i powodują zmiany relacji pomiędzy oprocentowaniem tych instrumentów (ryzyko bazowe),
- c) zmieniających się relacji między oprocentowaniem dla poszczególnych terminów zapadalności/wymagalności krzywej dochodowości (ryzyko zmiany kształtu krzywej dochodowości),
- d) opcji związanych z oprocentowaniem, zawartych w produktach bankowych np. opcja wcześniejszej spłaty (ryzyko opcji).

Celem strategicznym w zakresie zarządzania ryzykiem stopy procentowej jest minimalizacja ryzyka związanego z możliwością wystąpienia niekorzystnych zmian rynkowych stóp procentowych i negatywnym wpływem tych zmian na wynik finansowy Banku oraz maksymalizacja marży odsetkowej w warunkach zmienności rynkowych stóp procentowych.

Do pomiaru ryzyka stopy procentowej Bank stosuje metodę luki stopy procentowej, jak również może dodatkowo wykorzystywać inne metody, np. badania symulacyjne wpływu zmian stóp procentowych na przychody odsetkowe, koszty odsetkowe i w konsekwencji na zmiany wyniku odsetkowego. Zarządzanie ryzykiem stopy procentowej obejmuje wszystkie oprocentowane pozycje bilansowe i pozabilansowe i koncentruje się na zarządzaniu ryzykiem przeszacowania, ryzykiem bazowym, na kontroli ryzyka opcji klienta, oraz na analizie zmian w zakresie krzywej dochodowości i ewentualnego wpływu tych zmian na wynik odsetkowy.

Ekspozycja Banku na ryzyko stopy procentowej na dzień 31 grudnia 2016 roku składała się głównie z narażenia na ryzyko niedopasowania terminów przeszacowania aktywów i pasywów oraz ryzyka bazowego i w ocenie Banku kształtowała się na podwyższonym poziomie.

Celem strategicznym w zakresie zarządzania ryzykiem walutowym jest dążenie do pełnego zaspokojenia potrzeb klientów w zakresie obsługi dewizowej, stałe zwiększanie obrotu dewizowego przy stałym wzroście przychodów z tytułu wymiany, utrzymując całkowitą pozycję walutową na poziomie nie powodującym konieczności utrzymywania regulacyjnego wymogu kapitałowego na ryzyko walutowe.

W celu ograniczenia ryzyka walutowego wynikającego z utrzymywania pozycji w walutach obcych, w Banku funkcjonuje:

- limit VAR (LVAR) stanowiący maksymalny akceptowany przez Bank poziom limit VAR (LVAR) stanowiący maksymalny akceptowany przez Bank poziom VAR,
- limit pozycji walutowej całkowitej Banku (LPC),

- nocny limit wysokości pozycji walutowej netto dla poszczególnych walut odpowiadający sumie operacji otwartych i niezamkniętych na koniec danego dnia roboczego w każdej walucie obcej oddzielnie (LN).

Na dzień 31 grudnia 2016 r. obowiązywał limit na pozycję walutową całkowitą w wysokości 0,5% funduszy własnych Banku natomiast limity na pozycje walutowe netto dla poszczególnych walut obcych wynosiły:

- 1) Limit na pozycję walutową netto w USD - 75 000 USD
- 2) Limit na pozycję walutową netto w EUR - 120 000 EUR
- 3) Limit na pozycję walutową netto w CHF - 20 000 CHF
- 4) Limit na pozycję walutową netto w GBP - 35 000 GBP
- 5) Limit na pozycję walutową netto w NOK - 50 000 NOK
- 6) Limit na pozycję walutową netto w CAD - 10 000 CAD
- 7) Limit na pozycję walutową netto w DKK - 50 000 DKK
- 8) Limit na pozycję walutową netto w SEK - 50 000 SEK
- 9) Limit na pozycję walutową netto w CZK - 50 000 CZK.

Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka walutowego Bank oblicza metodą podstawową. W II półroczu 2016 Bank nie przekraczał ogólnego poziomu ryzyka określonego przez ww. limity. Relacja pozycji walutowej całkowitej w odniesieniu do funduszy Banku (0,17% na ostatni dzień roboczy grudnia 2016 roku) nie powodowała konieczności tworzenia wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka walutowego. Z uwagi na skalę działalności walutowej oraz uzyskane parametry, generowane ryzyko nie stanowi zagrożenia dla funkcjonowania Banku i kształtuje się na niskim poziomie.

Podkarpacki Bank Spółdzielczy wykonywał operacje walutowe obciążone ryzykiem kursowym, takie jak: polecenia wypłaty w obrocie dewizowym na dobro i w ciężar rachunków złotych, operacje przewalutowania z rachunków walutowych na rachunki złote oraz z rachunków złotych na rachunki walutowe, a także operacje wymiany kantorowej w kasach Banku.

Poszczególne oddziały Banku prowadzące obsługę dewizową informowały na bieżąco komórkę zarządzającą ryzykiem walutowym o znaczących operacjach mających wpływ na pozycję walutową. Komórka zarządzająca ryzykiem walutowym każdorazowo reaguje na zmiany pozycji walutowej dopasowując jej wielkość do aktualnego i prognozowanego zapotrzebowania na walutę, bieżącej i prognozowanej sytuacji na rynku walutowym. Wyżej wymienione działania mają na celu uzyskanie optymalnej relacji: osiągnięty zysk do ponoszonego ryzyka.

Na koniec 2016 roku osiągnięto ze zrealizowanych różnic kursowych wynik w wysokości 3 286 190,79 zł.

W Banku na dzień 31 grudnia 2016 r. wystąpiło ryzyko walutowe związane z udzieleniem kredytów walutowych na kwotę: 13 601 261,26 EUR, oraz gwarancji na kwotę 192 049,50 EUR.

Ryzyko płynności/finansowania

Ryzyko płynności – zagrożenie utraty zdolności do finansowania aktywów i terminowego wykonania zobowiązań w toku normalnej działalności banku lub w innych warunkach, które można przewidzieć, powodujące konieczność poniesienia nieakceptowalnych strat.

Ryzyko finansowania - część ryzyka płynności, będąca zagrożeniem niedostatku stabilnych źródeł finansowania w perspektywie średnio- i długoterminowej, skutkujące rzeczywistym lub potencjalnym ryzykiem niewywiązania się przez bank z zobowiązań finansowych, takich jak płatności i zabezpieczenia, w momencie ich wymagalności w perspektywie średnio- i długoterminowej, bądź w całości, bądź związane z koniecznością poniesienia nieakceptowalnych kosztów finansowania.

Celem strategicznym w zakresie zarządzania płynnością jest zapobieganie wystąpieniu sytuacji kryzysowej poprzez utrzymywanie odpowiedniej struktury aktywów i pasywów mające na celu zapewnienie zdolności do terminowego wywiązania się z bieżących i przyszłych zobowiązań oraz osiągnięcie założonej rentowności, stałego i rosnącego wyniku finansowego.

W Banku obowiązuje system limitów płynnościowych mających na celu kształtowanie odpowiednich relacji pomiędzy składnikami bilansowymi i pozabilansowymi w celu osiągnięcia optymalnego wyniku finansowego, przy jednoczesnym utrzymaniu płynności bieżącej, krótkoterminowej, średnioterminowej oraz długoterminowej z zachowaniem nadzorczych miar płynności.

Podstawą polityki Banku w zakresie płynności jest utrzymywanie portfela aktywów płynnych oraz wzrost stabilnych źródeł finansowania, w szczególności stabilnej bazy depozytowej osób prywatnych. Podstawową metodą pomiaru ryzyka jest luka płynności, tj. zestawienie urealnionych terminów płatności aktywów, pasywów i zobowiązań pozabilansowych, sporządzane przez Bank na koniec miesiąca. Aktywa i pasywa są grupowane według podobnej charakterystyki oraz rozdzielane do przedziałów czasowych według wartości bilansowej i terminów zapadalności/wymagalności, zgodnie z zasadami urealniania poszczególnych kategorii, przyjętymi przez Bank.

Bank posiada również narzędzie w postaci planów awaryjnych, określających tryb zarządzania kryzysami płynności, łącznie z procedurami mającymi uzupełnić braki przepływów pieniężnych w sytuacjach awaryjnych. Plany awaryjne, stanowiące integralną część procesu zarządzania płynnością, określają podział kompetencji i odpowiedzialności poszczególnych osób i komórek organizacyjnych zarówno na etapie identyfikacji symptomów sytuacji awaryjnej, a także w momencie jej wystąpienia.

Oprócz limitów ostrożnościowych, analizie i kontroli podlegają wskaźniki M1-M4 wynikające z Uchwały Nr 386/2008 KNF z dnia 17 grudnia 2008 roku z późn. zm. w sprawie ustalenia wiążących banki norm płynności:

- Luka płynności krótkoterminowej (M1),
- Współczynnik płynności krótkoterminowej (M2),
- Współczynnik pokrycia aktywów niepłynnych funduszami własnymi (M3),
- Współczynnik pokrycia aktywów niepłynnych i aktywów o ograniczonej płynności funduszami własnymi i środkami obcymi stabilnymi (M4).

Na dzień 31 grudnia 2016 roku wykorzystanie zarówno nadzorczych miar płynności jak i wskaźnika LCR, określających dopuszczalny poziom ryzyka płynności w Banku, kształtował się zgodnie z ustalonymi i obowiązującymi normami:

- luka płynności krótkoterminowej ukształtowała się na poziomie 452 580 tys. zł
- współczynnik płynności krótkoterminowej uzyskał na koniec grudnia 2016 r. wartość 2,03
- współczynnik pokrycia aktywów niepłynnych funduszami własnymi został zrealizowany na poziomie 1,29
- współczynnik pokrycia aktywów niepłynnych i aktywów o ograniczonej płynności funduszami własnymi i środkami obcymi stabilnymi ukształtował się na poziomie 1,20
- wskaźnik LCR uzyskał wartość 234%.

Posiadane przez Bank rezerwy płynności na koniec 2016 roku stanowiły 30,92% sumy bilansowej netto.

Zarządzanie płynnością bieżącą

Zarządzanie płynnością bieżącą Banku oparte było o przyjęte i obowiązujące w Banku zasady zarządzania tym obszarem działalności określone w Instrukcji Służbowej Zasady zarządzania ryzykiem

płynności bieżącej w Podkarpackim Banku Spółdzielczym. Zarządzanie i analiza danych miała na celu zapewnienie płynności, ograniczenie ryzyka działalności Banku oraz uzyskanie dobrego wyniku finansowego na przeprowadzanych operacjach, jak i na całej działalności Banku, a także zapewnienie dobrej organizacji pracy i poczucia bezpieczeństwa klientów Banku.

Działalność Banku analizowana była każdego dnia, począwszy od środków w kasach, poprzez środki na rachunkach bankowych, wpływy środków na rachunki, zapotrzebowania na kredyty, wpływy depozytów, likwidacja depozytów itp. Codzienna analiza pozwoliła na zapewnienie płynnej obsługi klientów i ograniczenie związanego z tym ryzyka.

W roku 2016 Bank utrzymywał środki na rachunku rezerwy obowiązkowej, których średnia arytmetyczna na każdy dzień danego miesiąca zgodna była ze sporządzaną co miesiąc „Deklaracją w sprawie wysokości rezerwy obowiązkowej banku”.

Analizując wysokość stóp procentowych na rynku międzybankowym środki na rachunku rezerwy wykorzystywano w następujący sposób:

- utrzymanie zadeklarowanej kwoty,
- dokonywanie bieżących rozliczeń pieniężnych,
- gromadzenie wolnych środków w przypadku niskich stawek na rynku międzybankowym,
- inwestowanie celem założenia depozytu w przypadku atrakcyjnych stawek na rynku międzybankowym.

Po ustaleniu poziomu środków w danym dniu oraz po zaplanowaniu potrzeb i nadwyżek na kolejne dni ustalano tzw. wolne środki, które lokowane były w formie lokat na rynku międzybankowym.

W ostatnim dniu tygodnia w oparciu o prognozy zapotrzebowania na środki na kolejny tydzień, dokonywano inwestycji w 7-dniowe bony pieniężne. Na dzień 31 grudnia 2016 r. Bank posiadał w portfelu bony pieniężne NBP o wartości nominalnej 561 900 tys. zł (co stanowi 561 808 tys. zł według wartości bilansowej).

7.4 Zarządzanie ryzykiem operacyjnym oraz ryzykami pokrewnymi

Ryzyko operacyjne

Ryzyko operacyjne rozumiane jest jako ryzyko (możliwość) poniesienia straty wynikającej z niedostosowania lub zawodności wewnętrznych procesów, ludzi i systemów technicznych lub ze zdarzeń zewnętrznych. Do obszaru ryzyka operacyjnego włącza się ryzyko prawne, natomiast wyłącza się ryzyko strategiczne oraz ryzyko reputacji, które jest związane z ryzykiem biznesowym.

Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym ma na celu stałe ograniczanie ryzyka operacyjnego, ochronę zasobów Banku, jego systemów i procesów oraz zabezpieczanie się przed ewentualnymi skutkami ryzyka operacyjnego. Dążeniem długofalowym Podkarpackiego Banku Spółdzielczego w zarządzaniu ryzykiem operacyjnym jest zapewnienie standardów zarządzania zgodnych z wymogami nadzorczymi oraz zaadoptowanie na swoje potrzeby najlepszych rozwiązań praktyk biznesowych w celu ochrony zasobów i utrzymania stabilnej pozycji Banku na obsługiwanym rynku.

Do głównych zadań systemu należy dostarczenie informacji na temat ryzyka, jego profilu oraz poziomu strat, stosowanie działań redukujących ryzyko i jego skutki, monitorowanie dopuszczalnego poziomu ryzyka.

W Banku funkcjonuje system zarządzania ryzykiem operacyjnym obejmujący: identyfikację i ocenę ryzyka, pomiar i monitorowanie, raportowanie ryzyka operacyjnego oraz jego kontrolę. Bank wykorzystuje w procesie monitorowania ryzyka operacyjnego analizę kluczowych czynników ryzyka (KRI), ponadto identyfikuje główne źródła zagrożeń występujących w działalności, organizacji i otoczeniu Banku w ramach tzw. samooceny ryzyka operacyjnego.

Ryzyko bancassurance

Celem strategicznym w zakresie zarządzania ryzykiem bancassurance jest stałe dążenie do poprawy efektywności współpracy z zakładami ubezpieczeń w zakresie skuteczności zabezpieczenia ryzyka kredytowego oraz kształtowania właściwych relacji z klientami w celu ograniczenia ich wpływu na poziom ryzyka reputacji, prawnego oraz ryzyka braku zgodności. Szczegółowe wytyczne dotyczące zarządzania obszarem związanym z bancassurance zawarte są w Polityce w zakresie bancassurance w Podkarpackim Banku Spółdzielczym, stanowiącej uszczegółowienie Strategii.

Ryzyko technologiczne

Bank posiada systemy informatyczne związane z gospodarką własną, procesami zarządczymi, obszarem finansowo-księgowym, podatkowym i kadrowym jak również systemy i aplikacje informatyczne wspomagające funkcjonowanie produktów bankowych, sprzedaż oraz relacje z Klientami.

Celem strategicznym w zakresie systemów informatycznych i ich bezpieczeństwa jest systematyczne dostosowywanie systemów do wymogów prawa, poprawne wprowadzanie nowych produktów oraz nowych wersji oprogramowania, w tym oprogramowania wspomagającego zarządzanie ryzykami, a także programów służących bezpieczeństwu sieci i systemów informatycznych.

Ryzyko modeli

Ryzyko modeli – oznacza potencjalną stratę, jaką może ponieść bank, w wyniku decyzji, które mogły zasadniczo opierać się na danych uzyskanych przy zastosowaniu modeli wewnętrznych, z powodu błędów w opracowaniu, wdrażaniu lub stosowaniu takich modeli.

Podstawowym celem zarządzania ryzykiem modeli w Banku jest utrzymanie wysokiej jakości używanych modeli oraz ograniczanie ryzyka modeli i jego wpływu na wyniki finansowe Banku i jego kapitał wewnętrzny w granicach przyjętego poziomu tolerancji na ryzyko. Dążeniem długofalowym Podkarpackiego Banku Spółdzielczego w zarządzaniu ryzykiem modeli jest promowanie wysokich standardów w zakresie zarządzania ryzykiem modeli oraz posiadanie przez bank bieżącej i kompleksowej wiedzy o poziomie ryzyka poszczególnych modeli, jak również w ujęciu zagregowanym. Bank identyfikuje ryzyko modeli na niskim poziomie.

7.5 Ryzyko braku zgodności

Ryzyko braku zgodności definiowane jest w Podkarpackim Banku Spółdzielczym jako skutki nieprzestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych.

Celem zarządzania ryzykiem braku zgodności jest ograniczanie strat finansowych i skutków niefinansowych, spowodowanych nieprzestrzeganiem lub brakiem zgodności działań Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi Banku, wymogami organów nadzorczych lub rekomendacji czy standardów rynkowych.

Ponadto, celem Banku jest stałe ograniczanie występowania ryzyka prawnego oraz ryzyka operacyjnego, stanowiących podstawę występowania ryzyka braku zgodności. Realizacja tych celów w Banku odbywa się w oparciu o procedury umożliwiające monitorowanie, pomiar i raportowanie ryzyka braku zgodności oraz wdrożone mechanizmy kontroli tego ryzyka.

Bank identyfikuje czynniki ryzyka braku zgodności, wynikające z wewnętrznej organizacji Banku oraz zewnętrzne – niezależne od Banku. Analiza czynników występowania w Banku ryzyka braku zgodności jest jedną z metod zarządzania tym ryzykiem. Podstawowe elementy procesu zarządzania

ryzykiem braku zgodności w Banku to identyfikacja czynników ryzyka, identyfikacja i rejestracja zdarzeń ryzyka braku zgodności, monitorowanie ryzyka zgodności, szacowanie, raportowanie, wyznaczenie profilu ryzyka zgodności w Banku, podejmowanie czynności mających na celu ograniczanie ryzyka braku zgodności, kontrola procesu zarządzania ryzykiem braku zgodności w Banku.

Profil ryzyka braku zgodności Banku opiera się na analizie danych dotyczących strat finansowych oraz skutków niefinansowych wywołanych zdarzeniami ryzyka braku zgodności i w ocenie Banku jest on niski.

7.6 Pozostałe ryzyka

Ryzyko strategiczne

Ryzyko strategiczne, stanowiące element ryzyka biznesowego, jest rozumiane jako obecne lub przewidywane ryzyko niekorzystnego oddziaływania na źródła przychodów Banku oraz w konsekwencji na wielkość posiadanych kapitałów (funduszy), wynikające ze zmian w otoczeniu biznesowym oraz z niekorzystnych decyzji biznesowych, wadliwej ich realizacji lub braku reakcji na zmiany w tym otoczeniu.

Bank aspiruje do utrzymania czołowej pozycji pośród banków spółdzielczych oraz oddziaływania rynkowego, koncentrując swoją uwagę na klientach segmentu małych i średnich przedsiębiorstw, klientów indywidualnych i rolników. Jednym z głównych celów Banku jest umocnienie, w skali wyznaczonej dotychczasowym obszarem aktywności biznesowej, swojej pozycji rynkowej w segmencie MSP, utrzymywania konkurencyjnego udziału w segmencie klientów indywidualnych, detalicznych, a także zaznaczenie swojej obecności na obszarach wyznaczonych działaniem placówek agencyjnych.

Strategia Banku opiera się na zapewnieniu klientom szerokiego i bezpiecznego dostępu do usług bankowych poprzez wykorzystanie wielokanałowego modelu dystrybucji, opartego zarówno na bankowości tradycyjnej, jak też elektronicznych modułach komunikacji biznesowej.

Do źródeł zagrożeń dla realizacji przyjętych kierunków strategii rozwoju Bank zaliczał następujące czynniki: niesprzyjająca sytuacja rynkowa, w tym związana z fazą niskich stóp procentowych oraz wymogi regulacyjne, dotyczące m.in. nowych obciążeń związanych z utworzeniem Funduszu Wsparcia Kredytobiorców, wzrostu składki na BFG, udzielania kredytów mieszkaniowych (wymagany 15% wkład własny) oraz wejście w życie ustawy o nadzorze makroostrożnościowym (wprowadzenie dodatkowych buforów kapitałowych), a także zapowiadane przewalutowania kredytów walutowych.

Ryzyko reputacji

Ryzyko związane z reputacją, czyli ryzyko wynikające z negatywnego nastawienia opinii publicznej oraz pogorszenia wizerunku Banku, jest nierozzerwalnie związane z działalnością każdego podmiotu działającego na rynku finansowym, w tym również Podkarpackiego Banku Spółdzielczego. Negatywne nastawienie opinii publicznej może wynikać z rzeczywistego sposobu prowadzenia działalności przez Podkarpacki Bank Spółdzielczy, czy też z praktyk całego sektora bankowego lub finansowego.

Celem zarządzania ryzykiem reputacji jest ochrona wizerunku Banku oraz minimalizowanie prawdopodobieństwa wystąpienia okoliczności mogących mieć wpływ na naruszenie wizerunku Banku.

Na przestrzeni 2016 roku w sektorze banków spółdzielczych występowały zjawiska, które mogły wpłynąć na pogorszenie wizerunku Banku jako instytucji reprezentującej ww. sektor. Ponadto, z uwagi na wyniki przeprowadzonej w 2016 roku inspekcji UKNF oraz wdrożenie przez Bank w pełnym zakresie zaleceń poinpekcyjnych, których skutki przełożyły się na wystąpienie straty finansowej oraz

obniżenie poziomu funduszy własnych, Bank ze względów ostrożnościowych na przestrzeni 2016 roku identyfikował podwyższone ryzyko reputacji oraz wykazywał dodatkowy wymóg kapitałowy z tego tytułu. Opracowany został także szczegółowy plan działania na wypadek realizacji scenariusza awaryjnego płynności. Żadne z wymienionych powyżej czynników nie spowodowały wystąpienia negatywnych zjawisk charakteryzujących materializację ryzyka reputacji. Baza depozytowa Banku na przestrzeni 2016 roku wykazywała stabilny trend wzrostowy.

Ryzyko biznesowe

Ryzyko biznesowe definiowane jest w Podkarpackim Banku Spółdzielczym jako ryzyko nieosiągnięcia założonych i koniecznych celów ekonomicznych z powodu niepowodzenia w rywalizacji rynkowej. Ryzyko to obejmuje: ryzyko strategiczne, ryzyko wyniku finansowego, ryzyko otoczenia ekonomicznego, ryzyko regulacyjne, ryzyko konkurencji.

Ryzykiem biznesowym Bank zarządza opracowując plan ekonomiczno-finansowy, w którym uwzględnia wpływ warunków makroekonomicznych na poziom ryzyk oraz adekwatność kapitałową w okresie planowanym.

Celem strategicznym w zakresie ryzyka biznesowego jest utrzymanie stałej, niewrażliwej na zmiany otoczenia pozycji rynkowej i ekonomicznej Banku, poprzez właściwy proces zarządzania strategicznego, monitorowania otoczenia i postępów strategii, planowania i zarządzania wynikiem finansowym oraz pomiar wrażliwości Banku na zmianę czynników otoczenia i podejmowanie działań mających na celu zmniejszenie wrażliwości Banku w przypadku stwierdzenia nadmiernej ekspozycji na zmianę ryzyka wynikającą ze zmian sytuacji zewnętrznej.

Monitorowanie ryzyka biznesowego w Banku odbywa się w oparciu o analizę postępów w realizacji strategii, ocenę zmian otoczenia Banku mających wpływ na realizację strategii oraz ocenę pozycji rynkowej, analizę realizacji planów finansowych i marketingowych, ocenę istotności ryzyka strategicznego, przeprowadzaną w ramach oceny adekwatności kapitałowej, ocenę kapitałowych testów warunków skrajnych, analizę ryzyka wyniku finansowego.

Zarządzanie ryzykiem biznesowym objęte jest systemem mechanizmów kontrolnych uwzględniających wszystkie elementy tego procesu, a zwłaszcza narzędzia pomiaru, ocenę realizacji polityk i planów finansowych i strategicznych Banku, system kompetencji i odpowiedzialności, mechanizmy informacyjno - sprawozdawcze stosowane na poszczególnych szczeblach zarządzania.

W II półroczu 2016 roku Bank identyfikował podwyższone ryzyko wyniku finansowego z uwagi na niedostateczną realizację planowanego na 2016 rok wyniku finansowego. Głównym czynnikiem determinującym poziom uzyskanego wyniku były utworzone odpisy z tytułu aktualizacji wartości posiadanych przez Bank akcji w wyniku deprecjacji ich wartości. Bank zbieżnie z założeniami PPN realizował przyjęte cele w zakresie dotyczącym wyniku na działalności bankowej, uzyskał także korzystny efekt w postaci istotnego ograniczenia kosztów działania.

7.7 Zarządzanie kapitałem

Podkarpacki Bank Spółdzielczy zobowiązany jest przestrzegać wymogów kapitałowych i wytycznych dotyczących adekwatności kapitałowej przyjętych w ramach pakietu CDR IV/CRR.

Adekwatność kapitałowa jest stanem, w którym wysokość posiadanej przez Bank bazy kapitałowej jest wystarczająca do spełnienia wymagań regulacyjnych w zakresie wymogów kapitałowych oraz kapitału wewnętrznego. Publikowanie informacji na temat adekwatności kapitałowej banku realizowane jest w ramach regulacji uzupełniających dotyczących polityki ujawnień.

Zarządzanie adekwatnością kapitałową ma na celu utrzymywanie kapitału, w sposób ciągły, na poziomie adekwatnym do skali oraz profilu ryzyka działalności Banku.

Proces zarządzania adekwatnością kapitałową obejmuje m.in.: identyfikację i monitorowanie istotnych rodzajów ryzyka, szacowanie kapitału wewnętrznego na pokrycie poszczególnych rodzajów ryzyka oraz łącznego kapitału wewnętrznego, monitorowanie, raportowanie, prognozowanie oraz limitowanie adekwatności kapitałowej, przeprowadzanie kapitałowych testów warunków skrajnych (w kilku wariantach), w odniesieniu do poziomu łącznego współczynnika kapitałowego oraz współczynnika kapitału TIER I, dokonywanie alokacji kapitału wewnętrznego, weryfikację okresową procesu oceny adekwatności kapitałowej.

Głównymi miernikami adekwatności kapitałowej są: łączny współczynnik kapitałowy, współczynnik kapitału TIER I, współczynnik kapitału podstawowego TIER I, relacja funduszy własnych do kapitału wewnętrznego, wskaźnik dźwigni.

W 2016 roku, z uwagi na wdrożenie przez Bank zaleceń pionspekcyjnych KNF skutkujących obniżeniem funduszy własnych, występowały przekroczenia współczynników kapitałowych w stosunku do wymaganych minimalnych norm regulacyjnych. W wyniku zawarcia pomiędzy Bankiem a PBS IP Sp. z o.o., aneksu do umowy leasingu operacyjnego wartości niematerialnych i prawnych, na mocy którego dokonano zmiany treści tej umowy poprzez nadanie jej cech przedmiotowo istotnych, właściwych dla stosunku dzierżawy praw będących przedmiotem tej umowy, od dnia 22 września 2016 r. wartość praw, z których korzysta Bank nie stanowi wartości niematerialnych i prawnych Banku, a tym samym nie pomniejsza funduszy własnych Banku.

Z uwagi na pomyślne zakończenie procesu notyfikacji funduszu udziałowego przez EBA w dniu 01.12.2016 r., Bank po dokonaniu za zgodą KNF stosownych zmian w statucie i zarejestrowaniu tych zmian w Krajowym Rejestrze Sądowym w grudniu 2016 roku, uzyskał możliwość zaliczenia na dzień 31.12.2016 r. do funduszy własnych udziałów wniesionych do dnia 28.06.2013 r., co spowodowało wzrost kapitału TIER1 o wartość 11 346 tys. zł.

Główne wskaźniki adekwatności kapitałowej Banku na koniec grudnia 2016 roku kształtowały się na następującym poziomie:

- łączny współczynnik kapitałowy – 10,69%,
- współczynnik kapitału TIER I – 6,23%,
- współczynnik kapitału podstawowego TIER I – 5,86%,
- wskaźnik dźwigni – 3,60 (definicja przejściowa), 2,63 – w pełni wprowadzona definicja.

Całkowity regulacyjny wymóg kapitałowy wyniósł na koniec grudnia 2016 roku 133 451 tys. zł, w tym wymóg kapitałowy na ryzyko kredytowe ukształtował się na poziomie 117 501 tys. zł, a wymóg kapitałowy na ryzyko operacyjne wyniósł 15 950 tys. zł.

Poprawa sytuacji Banku w zakresie adekwatności kapitałowej, wzmocnienie posiadanej bazy kapitałowej oraz uzyskanie docelowych poziomów współczynników kapitałowych uwzględniających wymogi regulacyjne i zalecenia nadzorcze jest jednym z głównych założeń realizowanego przez Bank od 2016 roku Programu Postępowania Naprawczego.

8. Kultura organizacji

Podkarpacki Bank Spółdzielczy realizuje stabilną i bezpieczną formę funkcjonowania, która ma wpływ na postępowanie kierownictwa i pracowników Banku. Ustalenie wspólnych wartości i wzorów postępowania całej załogi jest istotnym zadaniem realizowanym przez kadrę kierowniczą.

Fundamentalnym celem Podkarpackiego Banku Spółdzielczego, w zakresie kultury organizacyjnej, jest realizowanie obowiązujących norm postępowania. Normy i zasady działania są zapisane w formie wytycznych, procedur, opisu stanowisk pracy, profilu wymagań.

Podstawową przesłanką funkcjonowania Podkarpackiego Banku Spółdzielczego jest oferowanie usług w sposób jak najbliższy realnym potrzebom klientów. Bank stawia sobie za cel wysoką elastyczność działania oraz szybkie i sprawne dostosowanie się do oczekiwań klientów. Podstawowe znaczenie ma sposób obsługi klienta, zapewniający jak najwyższy poziom bezpieczeństwa. Istotne znaczenie ma również zapewnienie zgodności jakości obsługi z celem świadczenia obsługi bankowej na najwyższym, możliwym poziomie jakości, w sposób zapewniający jak najbardziej efektywne zaspokojenie potrzeb finansowych klientów. Równocześnie czynnikiem obecnym w działaniach pracowników Banku jest gotowość do wprowadzania zmian w celu podwyższenia jakości obsługi. Gotowość świadczenia usług w nowy, bardziej efektywny sposób jest czynnikiem uwzględnianym w ocenie oraz w poziomie wynagrodzenia pracowników Banku.

Podstawowym, kulturowym uwarunkowaniem funkcjonowania Podkarpackiego Banku Spółdzielczego jest wykazywanie przez pracowników Banku wysokiego poziomu własnej inicjatywy. Obsługa klientów Banku powinna łączyć w sobie wysoką odpowiedzialność oraz skłonność do poszukiwania nowych efektywnych rozwiązań. Świadomość konieczności zarządzania ryzykiem bankowym jest powszechnym elementem szkolenia pracowników. Istotnym czynnikiem oceny pracowników jest także zdolność do generowania dochodów Banku. Przedsiębiorczy sposób myślenia i dostosowane do tego sposobu działanie jest głównym kierunkiem szkolenia pracowników zajmujących się bezpośrednią obsługą klientów. Aktywność w wykorzystaniu pojawiających się, nowych możliwości świadczenia usług bankowych jest stale pozytywnie wspierana przez Zarząd Podkarpackiego Banku Spółdzielczego. W celu uzyskania możliwości rozwojowych Bank angażuje znaczące środki finansowe w profesjonalne szkolenia i inne formy podnoszenia kwalifikacji pracowników.

Podkarpacki Bank Spółdzielczy dostrzega ścisły związek między celami strategicznymi Banku i strukturą organizacyjną. Korzystne zmiany w pozycji konkurencyjnej są uzyskiwane w wyniku efektywnie przeprowadzanych zmian strukturalnych.

Zarząd Podkarpackiego Banku Spółdzielczego podejmuje działania mające na celu powiązanie osiągania celów strategicznych Banku z konkretnymi celami postępowania poszczególnych pracowników. Inicjowanie i podtrzymywanie gotowości do pozytywnych zmian jest jednym z podstawowych celów wyższej kadry zarządzającej Banku. Równie ważny jest wpływ zmian organizacyjnych na poziom zadowolenia klientów. Dzięki utrzymywaniu wysokiego poziomu zadowolenia klientów możliwe jest utrzymanie równowagi między krótkoterminowymi celami finansowymi i długoterminową lojalnością klientów Podkarpackiego Banku Spółdzielczego. Dodatkowym czynnikiem oceny jest wpływ na wewnętrzną efektywność funkcjonowania procesów organizacyjnych Banku.

Podkarpacki Bank Spółdzielczy podwyższa jakość rozwiązań informatycznych, których celem jest efektywne przetwarzanie informacji. Dodatkowymi, istotnymi konsekwencjami zmian technologicznych jest skracanie czasu wykonywania transakcji bankowych. Poprawa technicznego funkcjonowania podstawowych procesów bankowych ma istotne znaczenie dla osiągnięcia wyższej efektywności. Czynnikiem wpływającym na poprawę wyniku finansowego Banku jest zarówno zadowolenie pracowników jak i satysfakcja klientów. Na zadowolenie pracowników korzystnie wpływa jasność reguł zarządzania oraz konsekwencja w realizacji postawionych zadań. Natomiast zadowolenie klientów wynika z systematycznej analizy oczekiwań oraz długookresowego budowania relacji opartych na wzajemnym zaufaniu. Ważnym elementem działalności banku jest i będzie także zaangażowanie w realizację istotnych społecznie celów. Silnym czynnikiem identyfikacyjnym jest współpraca z jednostkami samorządu terytorialnego. Ten rodzaj działalności ma istotny wpływ na tworzenie pozytywnego wizerunku Banku. Odpowiedzialność społeczna Podkarpackiego Banku Spółdzielczego jest bezpośrednią przyczyną zawierania wielu korzystnych finansowo transakcji. Także postępowanie zgodne z zasadami etyki przynosi w ocenie Banku zarówno jakościowe, jak i finansowe efekty. Ważnym elementem tworzenia pozytywnego wizerunku Banku jest także uczestnictwo w przedsięwzięciach mających na celu zwiększenie atrakcyjności gospodarczej obszarów

funkcjonowania banku. Uczestnictwo Podkarpackiego Banku Spółdzielczego w licznych lokalnych inicjatywach oraz wielu organizacjach samorządów gospodarczych jest przejawem równoczesnej troski o społeczny kontekst działalności Banku oraz poziom rozwoju gospodarczego.

9. Perspektywy na przyszłość

W III i IV kwartale 2016 r. Bank realizował zadania przewidziane w Harmonogramie Programu Postępowania Naprawczego (PPN), w tym w szczególności dotyczące obszaru jakości aktywów, adekwatności kapitałowej oraz efektywności działania. Większość założonych w Programie zadań została zrealizowana. Niewystarczający poziom wykonania wyniku finansowego Banku, pomimo zbieżnej z projekcją ścieżką budowy wyniku na działalności bankowej i ograniczenia kosztów działania wynikał przede wszystkim z czynników zewnętrznych związanych z niekorzystną wyceną posiadanych akcji spółki PBSFinanse S.A.

Głównym celem Banku na najbliższe lata jest kontynuacja działań wynikających z Programu Postępowania Naprawczego, mających na celu dalsze sukcesywne ograniczanie ryzyka kredytowego, zwiększenie skuteczności działań restrukturyzacyjno-windykacyjnych, wzmocnienie zaplecza kapitałowego, poprawę efektywności działania, w tym przede wszystkim w zakresie wzrostu skuteczności działań sprzedażowych w sieci placówek Banku.

Bank zamierza utrzymać stabilną pozycję rynkową, zapewniając najwyższy poziom jakości obsługi klienta oraz oferowanych usług, optymalizację polityki sprzedażowej z wykorzystaniem elektronicznych kanałów dostępu.

Podejmowane w 2016 roku intensywne działania po stronie kosztowej przyczyniły się do obniżenia kosztów działania w większości grup kosztów, na które Bank ma wpływ. Wyraźny efekt tych działań będzie widoczny w 2017 roku, w przypadku kosztów osobowych stanowiący rezultat redukcji zatrudnienia do dnia 31.12.2016 r., zmiany stawek wynagradzania, natomiast w zakresie ograniczenia kosztów rzeczowych w efekcie przeprowadzonej w roku 2016 redukcji liczby placówek oraz analizy i renegeacji zawartych z kontrahentami umów.

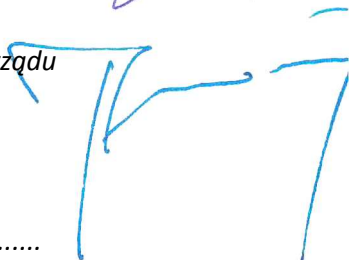
Oczekiwana jest poprawa sytuacji w zakresie adekwatności kapitałowej poprzez zmianę struktury aktywów ważonych ryzykiem w efekcie przebudowy obligacji kredytowego w kierunku bardziej zdywersyfikowanych ekspozycji osób prywatnych. Bank zamierza także zintensyfikować rozwój portfela kredytowego w obszarze MSP oraz osób prywatnych.

Rozpoczęte aktywne działanie w zakresie ekspozycji zagrożonych, zaimplementowane zmiany w regulacjach obszaru kredytowego, stanowiące wyraz zweryfikowanego podejścia Banku do zarządzania ryzykiem kredytowym i spełnienia zaleceń UKNF, mają na celu dalszą stabilizację sytuacji w zakresie posiadanego portfela kredytowego i sukcesywnej poprawy jakości dotychczasowych ekspozycji, jak również poprawy jakości procesu kredytowego w przyszłości i skorelowania poziomu ryzyka z możliwościami jego absorpcji przez Bank.

Rok 2017 będzie rokiem wymagającym, obfitującym w szereg działań i decyzji ważnych dla Banku. Pełna realizacja celów przyjętych w planie finansowym na 2017 r. wymagać będzie prowadzenia konsekwentnych działań we wszystkich obszarach funkcjonowania Banku, mających stanowić kolejny krok w kierunku bezpiecznego i stabilnego rozwoju Banku. Zakłada się, że rentowność działania mierzona poziomem osiąganego zysku w kolejnych miesiącach 2017 r. będzie systematycznie rosła i na koniec roku osiągnie poziom założony w Programie Postępowania Naprawczego.

Bank identyfikuje zagrożenie pełnej realizacji zakładanych w PPN celów w czynnikach zewnętrznych związanych z odroczeniem w czasie zaplanowanego na II półrocze 2017 r. wzrostu stóp procentowych, dalszym wzroście bazy depozytowej, pomimo podjętych działań obniżających koszty odsetkowe, która z uwagi na możliwości kapitałowe nie będzie mogła być alokowana w aktywności kredytowej, jak również w obszarze związanym z ewentualną koniecznością zmiany klasyfikacji ekspozycji kredytowych.

ZARZĄD BANKU

1. Monika Krawczyk	-	p.o. Prezes Zarządu	
2. Agata Niemczyk	-	Wiceprezes Zarządu	
3. Wojciech Błaż	-	Wiceprezes Zarządu	
4. Janusz Matusz	-	Wiceprezes Zarządu	

POBKARPACKI
BANK SPÓŁDZIELCZY
38-500 SANOK

.....
(pieczęć firmowa)

Sanok, dnia 23 lutego 2017 roku